Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...гшэнай 1921 оной ...ябрин 21-нээ гарана | № 47 (13842) | 1975 оной февралиин 25, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. В. КАПИТОНОВТО СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй үмэнэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа хүрэһэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр **Капитонов** Иван Васильвичта **Ленинэй** орден, **«Хадуур ба Балта»** гэһэн алтан медаль барюулалгатайгаар **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 оной февралиин 23.

...артиин уряада харюу

ТЕАТР БА ХАРАГШАД

...Театр ба харагшад! Энэ хоёр үгэ таһаршагүй холбоо... Эрдэм техникын маша түргэнөөр хүгжэжэ байһан са...ваан хурдан сагта хүн зоной эрилтэ алишье талаараа ...р дээдэ хэмжээнэй болоо ха юм. Гайхал, юрэдөө, ... байхаб. Сэнхир экранай урдахана һуугаад, Москва... театрнуудай зүжэг наада хаража, баясана бшуу. ...м имэ харюусалгатай сагта эрхим һайн зүжэгүүдые ...ируулан табижа, жэншэдгүй һайнаар наадажа, харагшадые баясуулха гээшэ артист бүхэнэй нангин зорилго ...но. Сэнхир экранай бүри олоор ялалзаашье һаа, уран ...ханай фильмүүдэй олошороошье һаа, сэхыень хэлэхэ... хүнүүд театрта саг үргэлжэ ябаһаар, зүжэг наадаар ...рхоһоор гээшэ. Энэнь ехэл һайн.

...Тэд харагшадай эрилтые гүйсэд һайнаар хангажа ша...гүбди? Найруулан табиһан шэнэ зүжэгнай тэдэнэй ...нда таарана гү? Мүнөө үеын хүнэй һанал бодолые, ... шэнжые, абари зангые хэр зэргэ гаргажа шада...бди? Ажалшадые коммунис үзэл бодолтойгоор хү...мүүлхэ нангин хэрэгтэ хубитаяа оруулна гүбди?

...Эдэ бухы тон шухала асуудалнууд тухай бодомжолхо... КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан ...лгын айхабтар ехэ удха шанартай документ байһые ... сэдьхэлээрээ мэдэрнэбди. «...үүсхэлтэ ажалаараа ...дые ажалай шэн габьяада, туйлалтануудта зориг...гты; коммунизмын, совет патриотизмын, пролетар... интернационализмын үзэл бодолоор шэнэ хүнийе, ма... залуушуулые хүмүүжэлгэдэнь партиин үнэн сэхэ ту...шань саашадаашье боложо байгты» гэжэ Хандалга ...р хэлэгдэнэ.

...Эдэ үгэнүүд соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэ, нэн түрүүн ...тнарта эрид сэхэ хабаатай. Шэнэ хүнийе хүмүүжүүл...талаар партиин үнэн сэхэ туһалагшань байха гээшэ ...ехэ харюусалгатайшье, хүндэтэйшье хэрэг ха юм. ...й парти бидэнэртэ найдажа, шэнэ хүнийе коммунис ... бодолтойгоор, дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхые уял...

...Театрай табиһан зүжэг бүхэн харагшадай сэдьхэлдэ ...һан мэдэрэл түрүүлхэ, урма зориг бадаруулха, ажа...лай баянийе, һайханийе ойлгуулха зэргэтэй. Хэнэй... мэдэһээр, ажабайдалые хүн шэмэглэн зохёоно ха ... Ушар иимэһээ шэнэ хүн, ажабайдалые үдэр бүри ...һан болголсожо байһан мүнөө үеын хүн манай анха...һаа алдагдаха ёһогүй. Зүжэгэй гол геройтой хүнүүд ... жэшэжэ үзэдэг. Би ямар гээшэбиб, олоной хэрэгтэ ... зэргэ туһатай юумэ хэжэ шадахабиб гэжэ хүнүүд ...жолдог байха зэргэтэй. Хэрбээ хараһан зүжэг туһатай байгаа һаа, бүхы коллективэй хэһэн юумэн үндэрөөр сэгнэгдэжэ, шэнэ хүнийе хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байһаниинь харагдана бшуу.

Энэ талаар һаяшаг табигдаһан А. Салынскиин «Барабанщица» гэжэ зүжэгые онсо тэмдэглэлтэй. Эндэ совет патриотизм, пролетарска интернационализм одоол уран хурсаар, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр харуулагдана. Гал дүлөөр соробхилһон фронт дээрэшье, тылэй ажалдашье совет хүнүүд үдэр бүри баатаршалга гаргажа, социалис байгуулалтын эгэршэгүй хүсэтэйе элн бодо гэршэлнэ.

Жэшээнь, Нила Снежко гэжэ басаган амгалан байдалай үедэ юрын лэ хүнүүдэй хэжэ ябаһан ажалые хэжэ ябаа. Үетэн нүхэдһөө онсо илгараагүй. Теэд дайсанай орон нютагыень эзэмдэжэ, хүрьһэтэ газарыень бузарлажа захалхада, энээхэн юрын басаган эгсэ хубилжа, нугаршагүй зориг харуулна. Дайсанһаа айһандаа тиигээ гэхэ гү? Үгы... Эхэ орондоо хэлбэришэгүй инаг дуратай, арад зонтойгоо нэгэ амин шэнги холбоо барисаатай байһанһаа үдэр бүри шахуу баатаршалга гаргажа, алууршад дайсанийе һүрдөөлгэжэ байгаа ха юм. Бэлигтэй залуу актриса Л. Егорова геройниингоо һанал эрмэлзэлые тон зүбөөр тайлбарилжа, мартагдашагүй һайхан образ зураглан харуулна. Имэ баатарнууд тэмсэлшэдэй жагсаалда олоор зогсоо һэмнай.

Элитэ совет уран зохёолшо Л. Леоновой «Лёнушка» гэжэ зүжэгые найруулан табихын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байнабди. Сэхыень хэлэхэдэ, зүжэгүүдынь доторой айхабтар ехэ гүйсэтэй, сэдьхэлэй хэды дабхар мушхалаатай. тимэһээ сценэ дээрэ бэелүүлхэнь хүшэр байһан юм. Тиигэбэшье манай коллектив бүхы бэлиг шадабаряа элсүүлэн, энэ зүжэгые табиһан байна. Лёнушка мэтэ басагад нютаг бүхэндэ олон юм бэзэ. Зүгөөр энэ басаганай һайн талые автор онобшолон хаража, дайнай үедэ совет патриотизмын үндэр дээдэ хэмжээндэ байһые үнэншэмэ хурсаар, сэдьхэл хүдэлгэмөөр зураглана. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. С. Сахиров зүжэгые онсо өөрын маягтайгаар удхалан найруулжа, олон тоото харагшадай сэдьхэлдэ ургы сэсэг бадаруулһан байна. Театрай хүсэлэл оролдолго үндэрөөр сэгнэгдэжэ, совет патриотизмые тон зүбөөр зураглан харуулһанайнь түлөө бүлэг артистнарта, жэшээнь, ахамад режиссёр Ф. С. Сахиров, Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. Б. Бутуханов, РСФСР-эй габьяата артист Г. Лосев, артистка М. Зориктуева гэгшэд СССР-эй арадай артист А. Д. Поповой нэрэмжэтэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан байна.

Мүнөө сагай байдалда зорюулһан долоон зүжэг һүүлэй жэлнүүдтэ найруулан табяабди. Уран найруулгын, гол түлэб удхын талаар булта адли тэгшэ бэшэ. Тиигэбэшье үе сагай эрилтэдэ гэхэ гү, али харагшадай һанаанда таарама бүтээлнүүд болоо һэн. Энээн тухайдань харагшадай конференци дээрэ хэлэгдэһэн, хэблэлдэ гараһан шүүмжэлэлэй статьянууд дотор тэмдэглэгдэһэн байна.

Тиихэдэ манай Буряадай мүнөө үеын байдалые харуулһан зүжэгүүд мүн баһа һайшаалда хүртэһэн байха юм. Жэшээнь, залуу драматургнууд Г. Цыреннимаевай «Чингис Саянов», Д. Дылгыровэй «Хүлгөөтэй үдэрнүүд», «Залуу наһанай охин», Д. Эрдынеевэй «Эртын хюруу» гэжэ зүжэгүүдые хараһан хүнүүд мэдэхэл байха. Ажаглалта юуб гэхэдэ, залуу авторнууд ажабайдалые алинье талаһаань гүнзэгыгөөр удхалан бэшэжэ үшөө биранагүй. Зарим зүжэгүүдые заһаха, мүлихэ баатай бологдоно. Хэнэйшье мэдэһээр, драматург театр хоёрой хоорондо таһаршагүй холбоо харилсаан байха юм бэзэ. Бэе бэедээ хамһалсаха, туһалалсаха. Хэрбээ түрүүшынь зүжэг найруулгын, удхын талаар муушаг байгаа һаа, харин хоёрдохи зүжэгөө бэшэхэдээ, иимэрхүү дутагдал автор гаргаха ёһогүй бшуу. Тиигэбэшье зарим авторнууд өөһэдтөө туһатай тобшолол хэнэгүй. Энэниие хараадаа абаха шухала.

Залуушуулые хүмүүжүүлхэ асуудалаар зүжэгүүд дан лэ үсөөнөөр бэшэгдэнэ гэжэ хэлсэгшэ һэмди. Буряадай мэдээжэ поэтесса Ц. Дондокова Ф. С. Сахировтай хамтаржа, «Дабһанай амтан» гэжэ зүжэг бэшэжэ табюулаа. Залуу зоной ажабайдалай харгыда гаража, ажалай амта туршажа эхилһые харуулна. Темэнь одоол хүшэр байгаа. Тиигэбэшье авторнууд энэ тон шухала асуудал зүбөөр шиидхэжэ шадаа. Зүжэг мүнөө яһала урагшатайгаар ябажа, наһатайшье хүнүүдые, мүн залуушуулые һонирхуулна.

Бухы зүжэгүүдые дууһыень дурдахын аргагүй. Театрта саг үргэлжэ ябадаг хүнүүд мэдэхэл байха. Шухалань гэхэдэ, мүнөө сагай үндэр хэмжээндэ түгэс харюусама зүжэгүүдые олоор табижа, харагшадаа баясуулхые, хододоо урма зоригтой ябахыень оролдохобди!

Ц. БАЛБАРОВ,
Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Х. Намсарасвай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай директор.

МОСКВАГАЙХИДАЙ УРЯА ДЭМЖЭГДЭЭ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойн хүндэлэлдэ апрелиин 19-дэ коммунис субботник үнгэргэхэ тухай москвагайхидай уряае ороной предприятинуудай коллективүүд дэмжэбэ. Энээн тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ мэдээсэнэ.

БАКУ. Нефть, газ үйлэдбэрилэн абадаг Н. Наримановай нэрэмжэтэ управлениин ажалшад Каспида түрүүлэн москвагайхидай үүсхэл дэмжэһэн байна. «Улаан субботын» үедэ сүүдхын даабариһаа гадуур 100 тонно нефть, 50 мянган кубометр газ үйлэдбэрилэн абахаар, скважина, нефтегазопровод ба эстакадануудые заһабарилгын ехэ хүдэлмэри бэелүүлхээр эндэ үнгэргэгдэһэн митинг дээрэ шиидхэгдээ.

Апрелиин 19-дэ Бакугай Октябриин революциин нэрэмжэтэ вагон-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд 16 цистернэ, вагоной 16 мөөр заһабарилхые, 10 мянган түхэригэй продукци гаргахые шиидхэбэ.

КИШИНЕВ. Эндэхи фабрика, заводуудта хүдэлдэг депутатска бүлэгүүд В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойдо зорюулагдаһан апрелиин 19-нэй коммунис субботнигто нэгэ хүн шэнги эдэбхитэйгээр гаража хүдэлхэ, хахад жэлэйнгээ түсэбые майн 9 болотор, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабарийе Агуу Октябриин 58 жэлэй ой болотор дүүргэхэ гэһэн уряатайгаар Молдавиин ниислэл хотын ажалшадта хандаа.

Апрелиин 19-дэ Кишиневой эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд бүри һайнаар хүдэлжэ, олоһон мүнгөөэ түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй жасада оруулхые уялгаба.

КИЕВ. Москвагайхидай үүсхэл тухай мэдээсэл В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Арсенал» заводой бүхы цехүүд соогуур сахилгаан түргөөр тараба. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу дайнда заводой суута хүдэлмэришэн Е. М. Кучеренко эндэ эмхидхэгдэһэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ субботнигто габшагайгаар ажаллахыень бүхы коллективээ уряалһан байна. Энэ үдэр манай цех түсэбтэ даабаряа 130—140 процентээр дүүргэхые уялгалаа гээд тэрэ хэлэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу дайнда хабаадаһан 1000 гаран хүн «улаан субботнигто» хабаадаха байна.

(ТАСС).

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ОШОБО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко Индиин оборонын министр Сваран Сингхэй уряалаар албанай хэрэгээр Дели ошохоёо февралиин 23-да мордобо.

Граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшонор Советскэ Союзай Маршал И. И. Якубовский, армиин генерал В. Г. Куликов, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник, армиин генерал А. А. Епишев, СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо армиин генерал С. Л. Соколов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-эй оборонын министрэй орлогшонор аэродром дээрэ А. А. Гречкые үдэшөө.

(ТАСС).

ВОЛГОГРАДТАЙ ТАНИЛСАБА

ВОЛГОГРАД. (ТАСС-ай корр.). Республикын Гүрэнэй комиссарнуудай Соведэй Ахамад комиссар (правительствын толгойлогшо), Гвинейн ба Ногоон хушуунай аралнуудай бэеэ дааһан байдал хангаха Африканска партиин (ПАИГК) хүтэлбэриин гэшүүн Франсиско Мендес түрүүтэй Гвиней-Бисаугай Республикын партийно-правительственна делегаци баатарай үхэлөөр унаһан тэмсэлшэдэй талмай дээрэ ерэжэ, мүнхын галда венок табяа.

Удаань делегациин гэшүүд Волградай түүхэтэ газарнуудтай танилсаба.

ТҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМ

...ЛАН-ГОРХОНОЙ ФЕРМЭДЭ... *РЕПОРТАЖ*

...7 часай үеэр хү...гэлһэн залуу һаали... тушаажа абадаг ... үүдээр хойно хой...бубарин орожо ерэнэ. ...ажа абадаг тоо бү... А. А. Сизых шоо...һахануудые тас-няс ...ан, үдэрэй дүн сог...

...тус фермые даажа ... В-Ж. С. Даржаев ...аралтайгаар үрэ ... шагнаад, иигэжэ ...:

...Манай фермэ үнгэр...1974 онойнгоо түсэб ...үргэжэ, аймаг соогоо ...һурида гаража, дам... Улаан тугта хүр... Бухыдөө 3900 ... hy һааха түсэбнай ...центнертэ хүргэгдөө ... Дунда зэргээр үнеэн ... 2308 килограмм ...гдаа. 1973 онойхидо ... hy һаали үнеэн бү...825 килограммаар ... Энэ туйлалтын ...һэн гэхэдэ, дүр... һаалишад Л. С. ..., А. С. Бандеева манай залуу комсомол һаалишадта ехэ туһаламжа хүргөө. Энээнһээ гадна, манай коллектив тон эбтэй эетэй. Хоёр мянгатанай тоодо ороһон комсомолшууд Вл. Баторов, С. Сыденова, Д. Хапхаранов, Д. Молонов, Нина Кобелева, Соня Манзаракшеева болон бусад залуу һаалишад шударгы бэрхээр ажалладаг.

Үнэхөөрөөшье фермэ дээрэ ажалладаг һаалишад ехэнхидээ залуушуул. Саяанай совхозой дирекци тус фермэдэ ехэ анхарал табидаг. Һара бүри зургаа-зургаа хоноод лэ комплексно хангалта болодог. Тиихэдээ ветврач, хүнэй эмшэн, нүүдэл библиотекэ, хэрэгтэй эд бараа зөөдэг автолавка ерэжэ, бүхы эрилтэнүүдыень хангана.

Мүнөө жэл малай тэжээл эндэ ехэ. Үнеэн бүхэн үдэртөө тэжээлэй 9,5 единицын хүртэхөөр хооллуулагдана. Тиихэдэ үбэлэй янгинама хүйтэндэ үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 9,2 килограмм һүн һаагдана.

Улаан булан соонь ороходо социалис уялганууд, декада бүхэндэ гарадаг бюллетень, үрэ дүнгүүдэй самбар, мүн бусад олон плакадууд харагдана. Залуу һаалишан Владимир Баторовай мүнөө жэл гурбан мянгатан болохоб гэһэн ехэ уялга абаһаниинь эли тодоор бэшэгдэнхэй.

Тус фермэ хоёрдохи отделениин түбэй фермэтэй мүрысэнэ. Үдэшэндөө ажалай һүүлээр уран һайханай харалгада бэлдэнэ.

Энээнһээ гадна Жэмһэгэй дунда һургуулиин багшанар долоон хоногто 4 дахин ерэжэ, үдэшын һуралсал үнгэргэнэ. Тус фермын аяар 22 залуушуул 8, 9, 10, 11 класста һуранад.

Илалтын 30 жэлэй ойе угтуулан, мүн юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ тус фермын комсомолшууд эрхим амжалта туйлажа, габшагай ажалаараа суурхахал байха.

Б. СЫРЕНОВ
Түнхэнэй аймаг.

ХОРИИН АЙМАГТА

ГУРБАН МЯНГАНДА ОИРТОНХОЙ

Эдэ үдэрнүүдтэ Үдын совхозой 1-дэхи отделениин эхэ хонидой отарануудта түл абалга түлэг дундаа үргэлжэлһөөр. Һүүлэй мэдээгээр бүхыдөө 3 мянга шахуу хурьган абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Үнинэй хонишод Иван Мишанин, Георгий Бимбаев, Владимир Жанаев гэгшэдэй даадаг отарануудта тус бүрэе 340—410 хурьган абтаба. Мүнөө хонишод абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ, түгэсхэхы жэлдэ эрхим амжалта туйлахын түлөө шармайн оролдоно.

ДЫМИД ЦЫЖИПОВА ЭРХИМЛЭНЭ

Һаяхан Хориин совхозой 3-дахи отделениин һаалишадай социалис мүрысөөнэй январь һарын дүнгүүд согсологдобо. Эндэ бүхыдөө 200 үнеэдые 11 һаалишад харууһалдаг юм. **Үнгэрһэн һарын туршада отделениин һаалишад хамтадаа 308 центнер һү абажа, тэрэнэйнгээ 223 центнерыень гүрэндэ тушаажа, һү һааха, гүрэндэ худалдахаар хараалагдаһан түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.**

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Дымид Цыжипова эрхимлэнэ. Тэрэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 216 килограмм һү һааһан байна. Мүн үнинэй һаалишад Т. Тарбаева, Д. Базарова, Х-Ц. Балданова гэгшэд үнеэн бүриһөө 169—172 килограмм һү абажа, эрхимлэгшэдэй зэргэдэ гаранхай.

ХУРЬГАД ОЛОШОРНО

Һүүлэй мэдээгээр Хүрбын совхозой эхэ хонидой отарануудта бүхыдөө 3 мянга гаран хурьган абтаба. Үнинэй хонишод Цырен-жап Балдоржиева, Филипп Кожевников, Григорий Бурдуковский, Ермил Кожевников гэгшэдэй даадаг отарануудта олон түл абтаад, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ хонишод абтаһан хурьгадаа бүрин бүтэнөөр тэнжээхын түлөө бии хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

ЕХЭ ҺҮНЭЙ ТҮЛӨӨ

Байгша ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2050 килограмм һү һаахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан Дээдэ-Тайлсын совхозой дүрбэн гүүртын һаалишад сагаан эдеэ улам элбэгжүүлхын түлөө шармайн оролдоно. Һаяхан согсологдоһон **мүрысөөнэй дүнгөөр Саиномысскын гүүртын коллектив январь һарада үнеэн бүриһөө 166 килограмм һү абажа шалгарба. Хоёрдохи һуури 1-дэхи отделениин һаалишад эзэлээ.**

Һаалишадай дундаһаа үнгэрһэн жэлэй аймагай чемпион, республикын габьяата малшан Клавдия Авдеева эрхимлээ. Энэ хугасаа соо тэрэ 25 үнеэнһээ 54 центнер гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 216 килограмм һү абаһан байна. Мүн эндэ А. Краснопеева, Т. Краснопеева, О. Красикова, Ф. Каперская, Л. Скворцова, М. Хайрутдинова гэгшэд эрхим амжалта туйлаһан байна.

Д. ДОРЖИЕВ.

«Коммунизм» колхозой (Яруна) механизаторнууд хабарай тарилгада яһала эршэтэйгээр бэлдэжэ байна. Тракторнууд, тарилгада хэрэглэгдэхэ машинанууд заһабарилагдажа дүүрэхэ дүтэлөө. Минеральна үтэгжүүлгэ бэлдэгдэнэ, наг шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ гаргагдана. Үрэһэе бүхыдэнь тарилгын шанарта хүргэхэ гэжэ оролдоно. Гэхэтэй хамта эндэ механизаторнуудай мэргэжэлдэ хүнүүдые һургаха бүгэдэ нийтын һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Тэндэнь 15 хүн һуралсана, 10 механизатор мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсада ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Механик З. З. Хакимов. 2. Газар элдүүрилхэ машинануудай заһабарилгын шанар шалгагдажа байна. Баруун гарһаа Ярууныи аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад инженер Г. А. Константинов.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фототекст.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ХЭР БЭЛДЭНЭТ?

ГОЛ ТҮЛЭБ БЭЛЭМДИ

...лай эгээл ехэ бүгэдэ...ын, машинануудай ...хэ хүсые үлэмжэ ... ашаглахын түлөө ...хын механизатор... хүдэлөөн тухай» ... ЦК-гай тогтоолой ...р, тэрэнийе уншаад ... манай «Оёорой» ... механизаторнууд ...оо һайса бодомжол...эн байна. Мүн тус ...й гарахын урдахана ...на социалис мүры...ролсохо тухай хөө... үнгэргэгдэжэ, ме... бүхэн өөһэдынгөө ... тодорхойлһон байна. ... хабарай тарилгада ... трактор болон бү...инкэээ мартын 1 ... заһабарилжа дүүр...эн зорилго табиһан ...ди. Энээнһээ гадна, ... хүрэнгэеэ бүхыдэнь ... шанарта хүргэжэ, ... шалгуулха, хоёр ха... хүдэлхэ механизатор..., илангаяа тракториие бэлдэхэ гэһэн гол ... хараалагдаа юм. ... хэр зэргээр бэелүү... байһан тухай һан...гажа үзөөбди.

...лгада хабаадаха гэн...өөртэй 30 тракторай ...ынь заһабарилагдаад. ...инь заһабарилгаһаа ... гарахаяа байна. ... тракторнуудтань ... хэгдэхэгүй шэ... гү, али техническэ ...а хэгдэбэл бэлэн болохо юм. «К-700» түхэлэй 2 трактор бэлэн болонхой. Дүрбэн сеялкэ заһабарилагдажа байна. Зарим заһабарилгын хэрэгсэлнүүдынь дуталдана. Эбдэрхэйнүүдыень гагнажа, шэнэлжэ табиха ажал хэгдэнэ. Минеральна үтэгжүүлгэ тарааха «РУМ-3», культиватор, борной гэхэ мэтэ гол түлэб бэлэн болонхой.

Энэ жэлдэ 5 мянган гектар ороохото ургамалнуудые тарижа, гектар бүриһөө 12 центнерһээ бага бэшэ ороохо хуряаха уялга абанхайбди. Энээнэй тула хабарай тарилгын хүдэлмэрийе агротехническэ эрхим болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ болонобди. Тиимэһээ газар хахалха, хүрьһэ элдүүрилхэ, тарилга хэхэ хүдэлмэри дижэлэнхидээ хоёр халаанда эмхидхэгдэхэ юм. Мүнөө хүдэлхэ механизаторнууд, туһалагшад барагсаажа олдонхой. Оёорой СПТУ-гай хэдэн курсантнууд хабаадалсаха. Мүн энэ жэлдэ урдынхиһаа 100 гектараар ехэ таряалан уһалагдаха байна. 278 тонно минеральна үтэгжүүлгэ асаранхайбди. Энэмнай багашаг, теэд ондоо арга олдохогүй хэбэртэй. Таба мянган тонно наг шэбхэ гаргаха түсэбэй 1500 тоннонь гаргагдаад байна. Энэмнай уһалагдадаг сабшалан, таряалан дээрэ зөөгдэнэ. Уһа бүлэн гаргаха Сагаан-Аралай бүлүүр станциһаа 200 гектар таряалан ундалуулагдаха, уһалагдадаг сабшалан 100 гектараар үргэдхэгдэхэнь. Мүн кукурузын 500 га талмай дээрэ наг шэбхэ ехээр зөөжэ, зарим талмайень уһалхаар хараалнабди.

Хээрын сабшалангай ургаса хэдышье дээшэлүүлээ һаа, олон жэлэй таримал ногооной ургасада яашье хүрэхэгүйнь элитэ. Тиимэһээ бидэнэр олон жэлэй таримал ногоо ургуулжа эхилээбди. Нёдондо үрэһэ хүрэнгын үгы байһан дээрэһээ оройдоол 36 гектарта ногоо таряа һэмди. Энэ жэлдэ үрэһэ абаха участогаа үшөө 100 гектараар үргэдхэжэ, хамта 136 гектарта ногооной үрэһэ ургуулдаг болохомнай. Саашадаа өөрын үрэһэ хүрэнгэтэй болоходоо, олон жэлэй ногоо мянгаад гектарта ургуулдаг болохобди.

Ороохо тарянай үрэһэ хүрэнгые хүсэд хүрэхөөр бэлдэжэ, амбаартаа орууланхайбди. Бухы үрэһэнэймнай 86 процентнь 1-дэхи, 2-дохи классай, хаагдаһан бухы үрэһэн шалгагданхай. Шалгагдаһан үрэһэнэй 2 процентнь ургаха шанараар муу гэгдээ. Теэд бидэнэр «Буряадай-1» гэһэн сортын 200 центнер үрэһэ нэмэжэ асараабди. Энэмнай онсо наринаар хадагалагданхай.

Тобшохоноор хэлэхэдэ, манай механизаторнууд болон тарян ажалда хүдэлдэг хүн бүхэн хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотойгоор ажаллана.

Тарян ажалай продукци худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэхэ тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 12 центнер таряа хуряажа, бухы дээрээ 60 мянган центнер ороохо абаад, тэрэнэйнгээ 25 мянган центнерые гүрэндөө худалдажа, табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ байнабди. Хартаабха худалдалгаар нилээд гээгдэлтэй ябанабди. Энэ жэлдэ 15 гектар шэнэ газарта хартаабха ургуулжа, гүрэнэйнгөө түсэбые дүүргэхэмнай. Уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө 25 центнер үбһэ абаха уялгатайбди, абадагшьебди.

Шэмэтэ тэжээл малда элбэгээр бэлэдхэхын тула үнинэй механизаторнууд Е. Ф. Татарников, П. И. Калмынин гэгшэдэй кукурузын звенонууд полинууд дээрэ гараһаар үнинэй. Нёдондо Е. Татарниковай звено гектар бүриһөө 105 центнер ногоон эшэ намаа суглуулжа, ехэ силос дараа һэн. Тэрэнь мүнөөшье малда ехээр эдюулэгдэнэ. Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 130 центнер хүрэтэр кукурузын ургаса абаха зорилготой.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула машина, техникээ зүбөөр, дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа, шэнэ табан жэлдэ һайн үрэ дүнтэй орохо бата үндэһэ һуури табихабди.

Мүнөө машина техникые эрхим һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, мүн механизаторнуудай мэргэжэл шадабарийе дээшэлүүлхэ зорилгын хурсаар табигдажа байхада, бидэ тракторист, комбайнернуудай дунда агротехническэ, мүн оньһон техникэ, илангаяа шэнэ машинануудые шудалха бүгэдэ нийтын һуралсал эмхидхэнэбди. Тиигэжэ механизаторнуудаа гол түлэб нэгэдэхи, хоёрдохи классай мэргэжэлтэй болгохо зорилго табигдана.

И. БРЫЛЬ,
Зэдын аймагай Оёорой совхозой главна инженер.

Хүндэтэ уншагшад! Энэ номерһоо эхилээд, һарадаа нэгэ удаа «Экономикын клуб» гэһэн нинтэ гаршагтай тусхай хуудаһан манай газетэдэ гаргагдажа байха болоо. Юуб гэхэдэ, партнимнай Центральна Комитет экономическа хүдэлмэри һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулина бшуу.

Мүнөөдэрэй энэ 1-дэхи хуудаһанда ажахын тоосоон республикын колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ хэр зэргээр хэрэглэгдэжэ байһан тухай бэшэгдэбэ. Ушарынь хадаа энэ талаар тон бирагүй байдал үзэгдэнэ. Олонхи ажахынуудта ажахын тоосоон миил ёһын тэдысэ эмхидхэгдэнэ. Үйлэдбэриин гаргашын хойноһоо хиналта һуладана. Урдынхидал адли «нюдэ балай» хүдэлхэ, хэдышье гаргашатай байг хамаагүйгөөр хандаха ушар бии.

Тиимэһээ республикын совхозуудта, колхозуудта үйлэдбэриин гаргаша хэтэрхы ехэ байна. Үнгэрһэн жэлдэ республикын 53 совхозой оройдоол 6-ниинь сэбэр олзотой гараһан байна. Бусад 47 совхоздонь аяар 16—17 миллион түхэриг гарза гараба.

Ниитын, гүрэнэй мүнгэ, зөөри алмаха, арьбалха хэрэг тоогдоногүй. Тиимэһээ мүнгэн салин абаад лэ байдаг элдэб тушаалтан олошоронхой. Хүнүүдэй салин хүлһэндэ элдэб хуули бусын нэмэлтэ хэхэ, хэгдээгүй хии хүдэлмэриин түлөө мүнгэ абаха баримтанууд үзэгдэһөөр.

Үнгэрһэн жэлдэ республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ шанар муутай һү худалдаһанай түлөө аяар 100 мянга гаран түхэригөө алдаа. Мүн тамир һулатай, туранхай мал, муу шанартай ноохо, харгаабха, овощ, сроохо таряа гүрэндэ тушаажа, хэдэн зуу мянган түхэриг олзоёо һалгаана.

Электрын элшэ хүсэ алмаха, малаа үхэл гарзада сруулхагүй, ороохо тарягаа гээхэгүй гэһэн тэмсэл колхоз, совхозуудта һуладана. Тэрэшэлэн арадай хинагшадай шалгалтын албанай хүдэлмэрилэгшэдэй, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй зүгһөө хиналта, шалгалта саг соогоо нарин һайнаар хэгдэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха, колхоз, совхоз бүхэнэй үйлэдбэрине ашаг үрэтэй болгохо хэрэгтэ манай уншагшад туһалха аргатай. Тиимэһээ саашадаа эдэ бүхы асуудалнуудаар һонирхожо, редакцида мэдээсэжэ, «экономикын клубта» хабаадажа байхыетнай хүсэнэбди.

ЭМХИДХЭЛЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА

(Ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ тухай һанамжа)

Колхоз, совхозуудай экономико бэхижүүлхэ, ажал ябуулгыень һайжаруулха, ажахын тоосоо үргэнөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК болон советскэ правительство һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байна.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ, үйлэдбэриингөө ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гээшэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй нангин уялга мүн.

Энэ зорилгодоо хүрэхын тула нэн түрүүн колхоз, совхоз бүхэндэ ажахын тоосооe үргэнөөр хэрэглэхэ, тэрэнэй эмхидхэлые нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй болоно. Ажахын тоосоондо оруулагдаһан бригада, фермэ, гүүртэ, отаранuудта хүдэлдэг хүнүүдтэ үйлэдбэрилһэн продукциин хэмжээгээр, шанарайнь зэргээр ажалай түлөөһэн үгтэхэ гуримтай.

Мүнөө үедэ республикын колхоз, совхозуудта үйлэдбэриин-финансова түсэб табигдажа, бригада, фермэнүүдтэ хүргэгдэжэ байна. Тиихэдээ үйлэдбэриин бүлэгүүдые зүбөөр тодорхойлхо, шадаал һаа үсөөн бригадирнуудые, фермые даагшадые, тоо бүридхэгшэдые томилхо, мүнгэ зөөриин гаргашын хойноһоо нарин хиналта табиха гээшэ ороохо таряа, мяха, һү, ноохо, үндэгэ болон бусад продукци ехээр, хямда сэнтэйгээр абаха хэрэгтэй нягта холбоотой.

Ажахы доторой тоосооe үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула бригада болон фермэнүүдые үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдээр хангажа, бүхы юумэеэ өөһэдынгөө хүсөөр бүтээхээр эмхидхэхэ шухала. Үйлэдбэриин түсэб, ажахын тоосоото даабарие тон наринаар, ажалайнь эрхэ байдалые харалсажа тодорхойлхо хэрэгтэй. Ажахын тоосоото бригадануудай хоорондохи харилсаае гуримшуулха, арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, продукци ехээр абагшадые материальна талаар урмашуулха шухала болоно.

Үйлэдбэриин хубинуудта ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ талаар республикын хэдэ хэдэн колхоз, совхоздо һайн жэшээнүүд бии. Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз городд шадарай ажахы хадаа һү, овощ болон хартаабха үйлэдбэрилхэ гол шэглэлтэй. Колхоз дотор ябуулагдадаг экономическа хүдэлмэрие 9 хүнһөө бүридэдэг экономическа совет хүтэлбэрилдэг байна. Үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулха, ажахын тоосооe гуримшуулха, газараа ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар энэ соведэй гэшүүд дурадхалнуудые оруулдаг заншалтай. Тэдэнэр түрүү ажахынуудай дүршэл, эрдэмэй туйлалтануудые анхаралтайгаар шэнжэлжэ, тааруу юумэнүүдыень колхоздо хэрэглэхэ һанамжала мэдүүлдэг.

Колхозой ахамад экономист М. Н. Чернобровкин отделени, бригада, фермэ бүхэнэй үйлэдбэриин даабари тодорхойлдог, тэрэниинь колхозой правлени баталдаг гуримтай. Энэ даабари бэлэхэн бэшэшье һаа, дүүргэгдэмээр байдаг. Үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимит тодорхойлходоо, даажа абаһан газарайнь үрэжэл, ургамалайнь хэр ехэ харууһатай, техникээр ба үтэгжүүлгээр хэр зэргэ хангагдадагыень, малайнь үүлтэр, һаһаниинь, ашаг шэмэнь хараада абтадаг байна.

Тиигэжэ ажахын тоосоото бригадануудта ажалладаг хүнүүдэй үйлэдбэриин арга боломжонуудынь тэгшэлэгдэнэ, хэһэн ажалайнгаа, гаргаһан хүсэлэл оролдолгынгоо зэргээр амжалта туйлаха, урмашуулагдаха болоно. Колхозой ахамад мэргэжэлтэд ажахын тоосоото бригадануудта үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимит табилсаха уялгатай. Гаргашын лимит һара һараар хубаарилагдадаг юм. Энэнь хиналта хэхэдэ зохид болоно үгэнэ.

Ажахын тоосоото бригадануудай үйлэдбэриингөө түсэб хэр дүүргэжэ, гаргашынгаа лимит хэр баримталжа байһыень хинан шалгаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Колхозой правлени ажахын тоосоото коллектив бүхэнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые һара бүхэндэ гаргажа, шэнжэлжэ байдаг.

Мүн энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тоо бүридхэлые, хиналтые һайжаруулха хэмжээнүүдые абана. Колхозой түбэй бухгалтери абтаһан продукцие, бүхы гаргашые ажахын тоосоото бригаданууудаарнь гаргадаг юм. Шэнэ һарын 5—6-най үдэрнүүдтэ ажахын тоосоото бригада бүхэн үнгэрһэн һарада хэды шэнээн юумэ хэһэнээ, хэды гаргаша гараһыень мэдээсэдэг.

Ажахын тоосооной даабариин дүүргэлтын зэргээр колхознигууд урмашуулагдана. Үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэһэн, гаргашада хараалагдаһан мүнгэ зөөриеэ алмаһан лэ хүнүүд шагналда хүртэдэг, магтуулдаг байна. Үйлэдбэриингөө сэхэ гаргашые арьбалһан хүнүүдтэ тэрэнэйнь 25 процент үгтэдэг юм. Һаалиин фермэнүүдтэ ажаллагшадта түсэбһөө үлүү һааһан һүнэйнь сэнгэй 20 процентнь (гүрэнэй худалдан абадаг сэнгээр) нэмэлтэ түлбэри болгон үгтэдэг.

Ажахын тоосооной эмхидхэлые, түсэблэлгын болон экономическа хүдэлмэри һайжаруулха хэрэг Яруунын совхоздо (ахамад экономист А. В. Кирсанова), Худанай совхоздо (ахамад экономист А. Д. Панзатова), «Октябрьский» совхоздо (ахамад экономист С. Ч-Д. Чагдуров) болон бусад зарим ажахыда муу бэшээр табигданхай.

Ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэдэ үшөө юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, үйлэдбэрез хүгжөөхэ хэрэгтэ жинир хүнүүд эдэбхитэйгээр хабаадана, совхозоо ударидаха хэрэгтэ коллективүүдэй үүргэ дээшэлнэ ха юм. Мүн ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организациин болон рабочкомой үйлэдбэрез экономическа ёһо гуримаар ударидаха, дутагдалнуудтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ, ажахын тоосооe эмхидхэхэ гэжэ оролдоһон лэ колхоз, совхоздо ажахы доторой тоосоон амжалтагайгаар хэрэглэгдэнэ бшуу.

Ажахын тоосоон гээшэ хүнүүдэй ажалай эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлнэ, өөһэдынгөө хүдэлдэг газарта харюусалга ехэтэйгээр хандахаар хүмүүжүүлхэдэ туһална ха юм.

Энэ жэлдэ ажахын тоосооe үргэнөөр хэрэглэхын тула совхоз, колхоз бүхэндэ ажахын тоосооной гурим табиха хэрэгтэй. Тэрэнь гол түлэб 11 хубиһаа бүридэдэг. Эндэ ажахын тоосоондо ороһон бригаданууд, тэдэнэй хоорондоо харилсаха гурим, жэлэй дүн гаргаха, хүдэлмэриин дүнгүүдые сэгнэхэ, хүдэлмэрилэгшэдые материальна болон моральна талаар урмашуулха, продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулха гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудта харюу үгтэдэг байна.

Ажахын тоосооной хойноһоо жэлэй туршада хиналта табихада бэлэн байхын тула ямар гол дүнгүүдыень хэдыдэ шалгаха байһыень уридшалан хараалхада зохид. Һара, квартал бүхэндэ, хүдөө ажахын нэгэ хүдэлмэриин дүүрэхэлээр шалгаха хэрэг гарадаг. Мал ажалай дүнгүүдыень һара бүхэндэ согсолходо, хинахада таараха. Эндэ абтаһан продукциин хэмжээн, тэрээндэ гаргашалагдаһан мүнгэ зөөрине тодорхойлжо болохо.

Ажахын тоосооe зүбөөр эмхидхэжэ шадаа һаа, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй харюусалгыень дээшэлүүлнэ, үйлэдбэридөө ехэ амжалта туйлаха арга олгоно гээшэ.

И. ХАРЖЕЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент, экономическа эрдэмэй кандидат.

> **Продукци бүтээлгэдэ гаргашалагдадаг материальна гаргашые оройдоол нэгэ процентээр хороогоо һаа, национальна олзо доходые 4 миллиард шахуу түхэригөөр нэмээһэн жэшээтэй болохо байна.**
>
> *(Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаһаа).*

ЖЭЛ БҮХЭНДЭ ОЛЗОТОЙ ГАРАНАБДИ

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ совхозоймнай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, продукци абаха түсэбөө бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэжэ, нэгэ миллион 700 мянган түхэриг сэбэр олзотой гараба. Энэ амжалтада совхозой экономистнуудай хубита байха.

Совхоздомнай 9 хүнһөө бүридэһэн экономико шэнжэлэлгын бюро бии. Тэрэнэй заседани хэрэгтэй сагта, хүдөө ажахын али нэгэ кампаниин эхилхэһээ урид үнгэргэгдэдэг гуримтай. Тэрэнһээ гадна совхозой дирекциин дэргэдэ хоёр һарадаа нэгэ удаа зарлагдадаг үйлэдбэриин зүблөөн боложо байдаг. Тэндэ ажахын тоосооной хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ, баримталагдажа байһаниинь харагдадаг гээшэ. Совхозой контородо 3 экономист ажалланабди.

Совхозой үйлэдбэриин бүхы хубинууд ажахын тоосоондо оруулагданхай. Жэлэй эхиндэ үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимит тэдээндэ үгтэдэг. Тиигээд лэ тэрэнэй дүүргэлтые һара бүхэндэ согсолжо, дүнгүүдыень коллективүүдтэ зүбшэдэг байнабди. Илангаяа һү һаалиин фермэнүүдтэ энэ заабол алгадгүй хэгдэдэг байха юм.

Экономистнууд бригада, фермэнүүдтэ хэгдэһэн хүдэлмэриин бүхы наряд һайнаар шалгадаг уялгатай. Хэрбээ ямар нэгэн нарядта һэжэг түрэбэл, тэрэнние бухгалтеридэ оруулангүй, наряд бэшэһэн, тэрэ хүдэлмэри хэһэн хүнүүдые дуудажа, элишэлдэг байнабди. Илангаяа автомашинаар, тракторнуудаар ашаа шэрэһэнэй тонно-километрые тодорхойлходо алгасаа гарахаяа һанадаг. Теэд энээниие бидэнэр угаа наринаар шалгадаг гээшэбди. Наряд бэшэдэг хүнүүдтэ, совхозой бухгалтери болон ахамад мэргэжэлтэдтэ совхоз доторой, мүн аймаг соогуурхи, Улаан-Үдын мяханай комбинат хүрэтэр харгын хэмжээн бэшээтэй, столой шэл доро хээтэй байдаг. Энээнине һара бүхэндэ хинажа байхада алдуу гаранагүй.

Манай хүдэлмэридэ совхозой мэргэжэлтэд, отделениие эрхилэгшэд, фермые даагшад, бригадирнууд ехэ туһа хүргэдэг. Хүнүүдтэ шан үгэхэ, нэмэлтэ түлөөһэ тогтоохо дурадхалнуудые экономистнууд оруулдаг гуримтай.

Жэлэй эсэстэ ажахын тоосоото коллективүүдэй, трактористнууд болон жолоошодой хүдэлмэриин дүн согсологдожо, хэды шэнээн продукци абажа, ямар гаргаша хэһэниинь элирүүлдэг байна. Хэрбээ трактористын техникэдээ, түлишэ, тоһодолгын материалдаа гамтайгаар хандажа гаргашалагдахаар хараалагдаһан мүнгэ, зөөриеэ алмаа һаань, тэрээндэ шан үгтэдэг. Тиигэжэ нёдондо жолоошодто 770 түхэриг түлэгдөө. Мүн механизаторнуудташье иимэ шан үгтэһэн байна.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ үшөө яахадаа ехэ болоноб гэхэдэ, совхознай түсэбһөө үлүү ехэ продукци гүрэндөө тушааха гэжэ оролдоно. Юуб гэхэдэ, түсэбһөө гадуур тушаагдаһан продукци дээгүүр сэнтэй байна ха юм.

Мүнөө сагта, хубилагдадаггүй түсэбэй бии болоод байхада, ажахы бүхэн үйлэдбэриеэ үргэдхэжэ, газарай ургаса ехэдхэжэ, үнеэдээ олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ, гүрэндэ түсэбһөө үлүү продукци худалдаха аргатай байна бшуу. Тиимэһээ хойто жэлдэ сэбэр олзо ехэтэй гарахын тула мүнөөнһөө оролдохо, түсэбһөө үлүү продукци тушааха хэмжээ абаха хэрэгтэй ха юм.

Сэбэр олзотой байхада алишье талаараа һайн ха юм даа. Сэбэр олзын 6—10 процентнь ажалшадые урмашуулха хэрэгтэ үлөөгдэдэг байна. Тиимэһээ манай совхозой хүдэлмэришэд 13-дахи салин абадаг болонхой.

А. ФИРСОВ,
Кабанскын совхозой ахамад экономист.

„ЯАХАДАА ЕХЭЭР ГАРЗАТАБАТ?“

Иимэ асуудалтайгаар манай корреспондент Баргажанай, Саяанай (Түнхэн) совхозуудай ахамад экономистнууд В. В. Стельмашенко, Р. С. Зверевада хандаһан байна. Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ түрүүшынь совхоз 230 мянган түхэриг, нүгөөдэнь хахад миллион шахуу түхэриг гарзатай гараһан шуу. Эдэнэрэй харюуе доро толилбобди.

В. В. СТЕЛЬМАШЕНКО: һү һаалиин фермэнүүд совхоздоо ехэ гарза оруулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ үнеэн бүридэ аяар 546 түхэриг гаргашалагдаад, үнеэн бүриһөө оройдоо 1696 килограмм һүн һаагдаһан байна. Мүн тракторнууд хуушараад, тэрэнэй заһабарилгада ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдана. Жэшээнь, нёдондо трактор бүхэнэй сагзуурын заһабарилгада 1200 түхэриг ошоо.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд продукци абалгые дээшэлүүлхэмнай гээд лэ хэтэрхы ехэ гаргаша хэдэг. Теэд тэрэнһээнь ехэ үрэ гарадаггүй. Иигэжэ мүнгэ, зөөриеэ бодомжогүйгөөр, үнэхөөр үрэ гарахыень мэдэнгүйгөөр хии гаргашалжархиха ябадалда эсэс табиха саг ерээ гэжэ һанагдана. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө, мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн экономико шэнжэлэлгын бюро юушье хэдэггүй, миил саарһан дээрэ тоологдодог.

Ажахын тоосоон үйлэдбэриин бүхы хубинуудта нэбтэрүүлэгдэнхэй. Квартал бүхэндэ тэрэнэй дүн гаргагдана. Теэд гаргашын лимидээр хараалагдаһан мүнгэ зөөри алмаһан коллективүүд үгы тоонои. Олонхинь энэ мүнгэеэ үлүүсэ гаргашалжархиһан байха юм.

Саашадаа иимэ ехэ гарзатай гарахагүйн тула мүнгэ, зөөриеэ бодомжотойгоор, ашаа үрэтэйгөөр хэрэглэхэ болонобди. Илангаяа тарилгын талмай үргэдхэхэ, минеральна үтэгжүүлгэ, зүбөөр хэрэглэхэ, үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохо болонобди. Энэ талаар жэлэй эхинһээ хэмжээнүүд абтажа байна. Үнгэрһэн январь һарада нёдондоной энэ үеынхиһөө 32 процент ехэ һүн һаагдаад байна.

Р. С. ЗВЕРЕВА: үйлэдбэриин бүхы хубинууд ажахын тоосоондо оруулагданхай, тэрэнэй дүн һара бүхэндэ гаргагдана. Экономико шэнжэлэлгын бюрогой заседани саг үргэлжэ боложо байдаг. Экономическа һуралсалда олон хүнүүд хабаадана. Тиигэбэшье үйлэдбэриимнай гаргаша айхабтар ехэ болошоно.

Яахадаа ехэ гарза хэгдэнэб гэхэдэ, малшадай хүдэлмэриин оньһожоруулагдаагүй дээрэһээ, тэндэ капитальна ехэ барилга хэгдэжэ байһанаа хүн бүхэнэй үйлэдбэрилһэн продукциин хэмжээн бага, малай ашаг шэмэ мүнөө үеын эрилтые ханганагүй. Малай тэжээлэй рацион бүхы талаараа хүсэлдүүлэгдэнэгүй. Таряа талханай зүйл рационго дуталдажа, тэрэнэй ашаг үрые доошолуулна. Тиигээдшье гаргашын хойноһоо хиналта үшөөл һуладана гээшэ ааб даа. Би үнгэрэгшэ зунһаа энэ тушаалда хүдэлжэ байнаб, дүршэлшье багадажа болоо бэзэ.

Үнгэрһэн 1974 ондо Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоз хэды бэрхэшээлнүүдтэй дайралдаашье һаа, жэлээ 312 мянган түхэриг сэбэр олзотойгоор дүүргөө. Энэ амжалтада совхозой экономистнуудай, мэргэжэлтэдэй үүргэ ехэ. Эдэнэр үйлэдбэриингөө бүхы һалбаринуудта ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, тэрэнэй дүүргэлтые һара, квартал бүхэндэ наринаар хинан шалгажа, үйлэдбэриингөө ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байдаг заншалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Шергинский» совхозой ахамад агроном Т. Ф. Дубкова ажахын тоосооной дүнгүүдые шэнжэлжэ һууна.

> ***Юумэндэ эээн бусаар хандаха ябадалтай, гарза урилтэ хэхэ ябадалтай шангаар тэмсэхэ, социалис зөөрие, манай ниитын баялигые арьбалха гээшэ совет хүн бүхэнэй уялга мүн.***
>
> *(Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаһаа).*

ХОЁР ОНДООГОО[Р] ХАНДАХАДА

Олохон совхоздо, колхоздо һү һаалиин фермэнүүдһээ абтаһан продукци гаргашаяа харюулдаггүй, ажахыгаа гарзатуулдаг болонхой. Тиимэһээ энэ һалбариһаа сэбэр олзо абахань бэрхэтэй гээд, ажахын экономистнууд гарзатай байхаар уридшалан түсэблэнэ. Иимэ байдалые зүбшөөхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, гүрэнэй худалдан абадаг һүнэй сэн нилээд ехэ болгогдоһон байна. Мүнөө ажахынууд һүеэ центнерэй 22 түхэригөөр гүрэндэ худалдана ха юм.

Хэрбээ үйлэдбэрез зүбөөр эмхидхээд, ажахын тоосоо хүсэдөөр хэрэглэбэл, энэшье һалбариһаа сэбэр олзо абажа болохо. Энээниие Яруунын совхозой жэшээ дээрэһээ харуулая.

Энэ совхозой һү һаалиин 13 гүүртэдэ 1623 үнеэд, 315 гунжад харууһалагдана. Гүүртэ бүхэниинь 108—180 үхэртэй. 800 үнеэтэй 5 гүүртэдэнь байра сэбэрлэхэ хүдэлмэринь оньһожоруулагданхай, тэрэнэй 200 үнеэтэй фермэдэнь үнеэдынь машинаар һаагдана.

Совхозой үнеэдэй һү шэмэ жэл ерэхэ бүри дээшэлнэ. Хэрбээ 1971 ондо үнеэн бүриһөө 1836 килограмм һүн һаагдаһан байбал, тэрэнь 1974 ондо 2240 килограммда хүргэгдэнхэй.

Үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха талаар энэ совхоздо ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Һаалиин бүхы гүүртэдэ искусственна үрэжүүлгын пункт бии, жэлдээ зуун үнеэн бүриһөө 80—85 тугал түлжүүлэгдэнэ. Үнеэд шэмэтэ болон бүдүүн тэжээлээр яһала хангагдана.

Һү һаалиин бүхы гүүртэнүүд ажахын тоосоондо оруулагданхай. Тиимэһээ нэн түрүүн захиргаанай, хамһабариин хүдэлмэрилэгшэд үсөөрүүлэгдэнхэй. Хэрбээ эдэ гүүртэнүүдтэ бүхыдөө 140 хүн ажалладаг байбал, тэдэнэй 4-ниинь фермые даагшадаар, 6-ниинь техник-үрэжүүлэгшэдээр, 10-ниинь тэжээл буйлуулха цехтэ хүдэлнэ. Бүхы үнеэдыень, гунжадыень хүн бүхэндэ хубаарилхада 11, һаагдаһан һүниинь 190 центнер хүртэнэ.

Жэлэй эхиндэ һаалиин гүүртэ бүхэндэ ажахын тоосооной даабаринууд, һү һааха, гүрэндэ тушааха, тугал абаха түсэб һара һараар хубаарилагдан хүргэгдэнэ. Мүн гүүртэ бүхэндэнь мүнгэ, зөөри гаргашалгын лимит тогтоогдоно.

Һаалишад, малшадые һү ехээр һаахаар, тоһолигыень дээшэлүүлхээр урмашуулхын тула ажалай түлөөһые абаһан продукциин хэмжээнэй, шанарай зэргээр үгэнэ. Түсэбһөө үлүү һааһан һүнэйнь сэнгэй 20 процент шан болгон түлэгдэнэ. Үйлэдбэриин гаргашые алмаа һаань, тэрэнэй 40 процентыень коллективүүдтэ түлэнэ. Тиигэжэ үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада гаргашаяа алмаһанай түлөө 10 мянган түхэриг, үнеэн бүриһөө тугал абажа, томо болгоһоной түлөө 43 тугал малшадта үгтэһэн байна.

Һаалиин гүүртэнүүдэй үйлэдбэриингөө даабари хэр зэргэ дүүргэһэн, хэды шэнээн мүнгэ, зөөриин гаргашалагдаһан тухай һара бүхэндэ һайнаар бүридхэгдэдэг, хинагдадаг байна. Совхозой бухгалтери иимэ тоосоое гүүртэ бүхэнөөр гаргадаг. Мэргэжэлтэд болон фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд гаргашаяа алмаха, фермэнүүдтэ даалгагдаһан тракторнуудай, моридой хэр зүбөөр хэрэглэгдэжэ байхые саг үргэлжэ хинажа байдаг заншалтай. Мүн гүүртэнүүдтэ асарагдаһан тэжээлэй, түлишын, уһанай хэмжээе тодорхойлдог, тэрэнь хэр зүбөөр гаргашалагданаб гэжэ харадаг байха юм. Тэрэшэлэн малай байра заһабарилгада хараалагдаһан мүнгэ, хэрэгсэлнүүдэй гаргаша хиналта доро байдаг.

Энэ совхоздо захиргаанай, хамһабариин ... танине үсөөрүүлһэн ... нилээд ехэ мүнгэн ... на. Һү һаалиин 9 ... фермые даагшад ... харин ахалагша ... энэ уялгые дүүргээд ... дээрээ 15—20 про[цент] ... мэжэ абадаг. Эдэнэ[р] ... даһан һүеэ бүридхэ[жэ] ... шаажа абадаг бай[на]. Техник-үрэжүүлэгшэ[д] ... дынгөө гол хүдэлм[эри] ... хажуугаар зоотехн[и] ... галнуудые шэгнэлсэ[жэ] ... хэндэнь тэмдэг хэл... налтын һаам үнгэрг... гатай.

Отделени бүхэндэ ... буйлуулха цех бии ... гансахан һаалиин ... хангадаг бэшэ, мүн ... шадар байһан буруу[шадай] ... рагуудай гүүртэнүү[д] ... сэдэг юм. Жэшээнь, ... 2-дохи отделениинүү[д] ... хүрэтэр толгой мал ... лээр хангагдадаг ... бии. Тэндэнь 3—3 ... дэлдэг. Тэдэнэй нэ[гэ] ... механизатор байжа ... луулагдаһан тэжээл ... нүүдтэ зөөдэг. Эдэ[л] ... низаторнууд һаалии[н] ... мэнүүдтэ сугларһан ... һа зөөдэг уялгатай.

Тиигэжэ энэ совхо[зой] ... гэ үнеэ харууһалха[да] ... дээ 420 түхэриг г[арга] ... лагдана. Тэрэнэйнь ... хэригынь тэжээлд[э] ... ниинь бусад гаргаш[а] ... лишэ, электрын хүс[э] ... машина хэрэглэһэн[эй] ... сад жэжэ хэрэгсэл ... 41-ниинь накладной ... шада (ниитэ үйлэд[бэриин] ... болон ажахын хэрэг[тэ] ... шэниинь салин хү[лһэндэ] ... ошоно.

Эдэ бүгэдын ашаг ... совхоздо абтаһан ... һүнэй өөрын үнэ сэ[н] ... ондо 18,79 түхэриг, ... ондо 19,97 түхэриг, ... ондо 19,74 түхэриг, ... ондо 21,45 түхэриг б[олоо] ... байна. Һү һаалиин ... нүүдһээ 42,4—91,4 ... түхэригэй сэбэр ол[зо] ... бүри абтана.

Совхозой һү һ[аалиин] ... фермэнүүдтэ түрү[үшын] ... олон. Үнгэрһэн жэл[дэ] ... совхозой 60 һа[алиин] ... үнеэн бүриһөө 2 мя[нга] ... ран килограмм, 14 ... шан 2700 килогр[амм] ... дээшэ һү һааһан бай[на]. Тиигэжэ энэ совхозой ... лективүүд гүрэндэ һ[ү] ... шааха табан жэлэй ... 1975 оной 3-дахи к[вартал] ... да дүүргэхээр.

Зүгөөр тад ондоо ... Загарайн аймагай О[нохойн] ... совхоздо үзэгдэнэ. Эн... хын һү һаалиин 4 ф[ермэдэ] ... 760 үнеэд, 70 гунжад ... рууһалагдана. Үнеэ[дэй] ... һү шэмэ биратай ... гүй. Хэрбээ 1971 онд[о] ... бүриһөө 1620 кил[ограмм] ... һүн һаагдаһан байба[л] ... дондо тэрэнь 1661 ... граммда хүрөө гэхэ ... оройдоо 40 килогра[мм] ... дээшэлээ. Гүрэндэ ... шааха табан жэлэй ... хангалтагүйгөөр дүү[ргэ]... нэ, бүхэли жэлээр г[ар]... лбана.

Онохойн совхоздо ... хын тоосоон миин ё[һын] ... дыдэ эмхидхэгдэнхэй. ... хын тоосоото даа[бари] ... дүүргэлтын, гарга[шын] ... лимидэй хэр барим[та]... жа байһыень хэншье ... наар шалгадаггүй бай... Тиимэһээ эндэ үйлэд[бэриин] ... гаргаша айхабтар ... Үнеэдэйнь һү шэмэ ... нын совхозойхиһоо ... байбашье, үнеэн ... ошоһон гаргашань ая[ар] ... түхэриг болоно бшуу. ... захиргаанай, хамһаб[ариин] ... хүдэлмэридэ 16 хүн ... данхай. Тиимэһээ ... өөрын үнэ сэн ... центнерэй 26,3—34 ... хэригтэ хүрэнэ. Үй[лэдбэ]... риин энэ һалбариһа[аа] ... бүхэндэ 73,6—113,9 ... гай түхэригэй гарза ...

Иигэжэ ажал хэ... хоёр ондоогоор хан[даха]... хоёр ондоогоор ажал... хидхэхэдэ, тад ондо[о] ... гүүд гаража ерэнэ б...

Н. ДАНИ[...]
Буряадай совхозу[...] үйлэдбэриин нэгэд[...] начальнигай орлог[ша]

ГАРЗЫН ҮҮДЭН НЭЭЛГЭТЭЙ

Һүнэй совхозуудай трестдэ мэдэлтэй «Авангард» совхозой гарзань жэл ерэхэ бүри ехэл боложо байна. Хэрбээ 1973 ондо 384 мянган түхэриг гарзатай байбал, нёдондо тэрэнь 398 мянга гаран түхэригтэ хүрөө.

Иимэ бишыхан совхоз байгаад, ямар ехэ гарзатай гараа гээшэб гэжэ һонирхогдобо. Даб дээрэ хараад үзэхэдэ, бүхы юумэн бии хэбэртэй. Совхозой үйлэдбэриин бүхы хубинууд ажахын тоосоондо оруулагданхай. Эндэ совхозой директор түрүүтэй 9 хүнһөө бүридэһэн экономическа шэнжэлэлгын бюро байгуулагданхай.

Теэд эдэ бүгэдэмнай миил ёһын тэдысэ хэгдэнхэй байшоо. Үнгэрһэн жэлэй эхиндэ үйлэдбэриин хуби бүхэндэ ажахын тоосооной түсэб, гаргашын лимит хүргэгдөө һэн. Энээниие хэхын тула совхозой ахамад экономист Мария Дорофеевна Меринова туһалагшатаяа олохон лэ үдэр һалгааһан байха. Ажахын тоосооной даабаринуудые хүргэһөөр лэ совхозой экономистнууд һанаагаа амаршоо. Тэрэ түсэб, даабари, лимидэй хойноһоо хэншье хиналта табяагүй. Малшад, таряашад хэһэн хүдэлмэриингөө экономическа үрэ дүн мэдэхэгүй байба.

— Ажахын тоосооной даабари, лимит шалгаха, хинаха сүлөө заб байгаагүй, — гэжэ совхозой ахамад экономист һэнгэргүйгөөр мэдүүлээ.

Экономическа шэнжэлэлгын бюро жэлэй туршада нэгэшье удаа сугларжа, ажахын тоосоото бригадануудай хүдэлмэриин дүн хаража үзөөгүй. Хиналтын һула байһан дээрэһээ элдэб худал хуурмаг наряд бэшэхэ, хэһэн хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ баримтанууд эндэ яһала бии.

Совхозой үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудһаа абтаһан продукци гаргашаяа харюулнагүй. Ядахын сагта хонин ажал аяар 44 мянга гаран түхэриг гарзатай байгаа.

Үйлэдбэриин гаргашын хойноһоо хиналтагүй байһан дээрэһээ продукциин өөрын үнэ сэн хэтэрхы ехэ. Жэшээнь центнер һүнэй сэн аяар 32 түхэригтэ хүрөө.

Совхозой хүдэлмэришэдые даалгагдаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандахаар хүмүүжүүлхэ хэрэг мүн лэ тоогдоногүй. Үнгэрһэн жэлдэ энэ 96 мянган түхэригэй мал үхүүлэгдэһэн байбашье, миил 500 түхэригынь зэмэтэ хүнүүдээр түлүүлэгдэхэ болоһон байна. Тиигэжэ жэлэй туршада совхозой хонидой тоо 1800 толгойгоор, үнеэд 55 толгойгоор хороһон байха юм. Продукци абаха түсэбөө нэгэшье зүйлөөрнь дүүргэээгүй.

Хиналта, шалгалтын табигдаагүй дээрэһээ ажахын һалбари бүхэндэ үлүүсэ ехэ гаргаша хэгдээ. Жэшээнь, түсэбэй ёһоор, трактор бага зэргээр заһабарилгада 300—400 түхэриг гаргашалагдаха байбал, тэрэнь аяар 1400—1600 түхэригтэ хүрэнхэй. Тиигэжэ ороохото ургамалнуудай тарилга аяар 255 мянган түхэригөөр гарзатаа.

Хараад үзэхэдэ, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үйлэдбэриин гаргашы[н хойно]һоо һонирхохоёо ор[ёо]шонхой. Автомашин[ын] ... гүйлгэлдэһэн тухай ... хэншье шалгажа ... байгаа.

Шэнэ жэлдэшье ан[хаарал] ... хубилалта болохонь ... нэгүй. Һараһаа үлү... үнгэрөөшье һаа, ажа[хын] ... соогой даабаринууд ... дой бригадануудта ... доод лэ, үйлэдбэри[ин] ... һалбаринуудта юушье ... гүй байһаар.

Иигэжэ жэл бүри г[арза]... тэйгээр гаража ... Мухар-Шэбэрэй аймаг[ай] ... нэй совхозуудай тре[стын] ... тэлбэрилэгшэд юу ... байдаг юм гэжэ асу[у]... ерээ.

Б. ЖАМБА[...]
манай [...]

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

ОЛОНОЙ ОРОДОГ СТОЛОВОДО

Улаан-Үдын авиационно заводой 8-дахи столоводо хүн зон орохо ехэ дуратай юм. Тэндэ бэлдэгдэһэн эдеэ хоолынь тон амтатай, үнэ сэнгынь тааруу. Үдэрэй хоол бариха үедэ 3—3,5 мянган хүн эдеэлжэ гарадаг. Эдеэлээд гарахынгаа хажуугаар, тэндэ ороошод гурилаар бариһан зүйл, мяха, загаһа, овощоор бэлдэгдэһэн түүхэй эдеэ хоол шэлэжэ абаад, гэртээ абаашаха аргатай.

Хүнэй дура татама амтатай эдеэ хоол Татьяна Михайловна Брылевагай хүтэлбэри доро хүдэлдэг шадамар бэрхэ тогоошод бэлдэнэ. Татьяна Михайловна гушаад жэлэй туршада эндэ хүдэлнэ.

Т. М. Брылева КПСС-эй болон парторганизациин бюрогой гэшүүн, профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ. Даалгагдаһан тушаалдаа үни удаан, оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэйнгээ түлөө Татьяна Михайловна «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнагданхай, тиихэдэ «Социалис мүрысөөнэй ударник», «Советскэ худалдаа наймаанай отличник», «Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ олгогдонхой.

Олон жэлэй туршада столоводо хүдэлхэ зуураа Татьяна Михайловна 150 хүниие тогоошоной мэргэжэлдэ һургаһан юм. Тэдэнэй олонхинь мүнөө столовонуудые даагшадаар, үйлэдбэри эрхилэгшээр, бригадануудые хүтэлбэрилэгшөөр, тогоошоноор хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Т. М. Брылевагай һурагша Виктор Кабанов мүнөө столовын директорэй орлогшоор, тэрэнэй һамган Нина Михайловна үйлэдбэри даагшын орлогшоор, Галина Калочева столовын 5-хи филиалай үйлэдбэри даагшаар, Валентина Конькова 6-хи филиалда, Мария Щербакова 4-хи филиалда, Валентина Щербакова 36-дахи һургуулида хүдэлнэд.

Татьяна Михайловнагай олон һурагшад мүнөө өөһэдөө багшанар болоод байна. Арба нэгэн жэлэй урда тээ Ольга Гороховская тэрэнэй һурагша болоо һэн. Мүнөө Ольга «Городой эрхим тогоошон» гэһэн нэрэтэй, 6-хи разрядтай тогоошоноор ажаллана.

Столоводо мүнөө Т. М. Брылеватай хамта хүдэлдэг Тамара Калинина, Елена Гришева, Любовь Залуцкая гэгшэд коллектив соогоо түрүү хүдэлмэрилэгшэд гэжэ тоологдодог. Любовь Залуцкая комсомол-залуушуулай тогоошоной бригада хүтэлбэрилнэ. Заводой комсомол-залуушуулай бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тус бригада ходо түрүүлжэ гарадаг.

Нэгэдэхи зураг дээрэ авиационно заводой 8-дахи столовын үйлэдбэри даагша **Т. М. Брылева.**

Хоёрдохи зураг дээрэ Т. М. Брылевагай һурагша, мүнөө өөрөө һургагша болоод байһан **Ольга Гороховская.**

Столовын эрхим тогоошод (зүүн гарһаань) **Т. Калинина, Е. Гришева, Л. Залуцкая.**

Н. ЕФИМОВЭЙ
фототекст.

ИВАНО-Франковска прибор бүтээлгын заводой үргэн хэрэглэлэй эд бараанай шэнэ зүйлнүүдые бэлдэдэг конструкторска бюро эхэнэрнүүдэй эбхэгдэдэг шүхэр бэлдэжэ, үйлэдбэридэ дурадхаба. Энэ шүхэрнүүд хэмжээгээрээ заахан, хэрэглэхэдэ зохид.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргагша Тамара Кондратюк шэнэ шүхэрнүүдые харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Газетын хуудаһа ирахада

ҺАЙШААЛТАЙ ХЭРЭГ

Шэнэ жэлһээ хойшо гараһан «Зэдын үнэн» газетын хуудаһануудые ирахада, социалис мүрысөөнэй ябаса үргэнөөр харуулагдана. Илангаяа мүрысэдэг ажахынуудай хоорондоо бэе бэеэ шалгалсаһан тухайда ,аймагайнгаа мүрысэдэг Сэлэнгын аймагай түлөөлэгшэдтэй делегацинуудые андалдаһан тухай материалнуудые газетын хуудаһанда уншажа болоно.

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые шалгалсахын түлада, Зэдын аймагай механизаторнууд болон малшадай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсахын тулада Сэлэнгын аймагай делегаци хүршэнэр төө ошоһон байна.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Доодо-Үшөөтэйн һаалинин фермын ажалтай, ахалагша хонишон И. Т. Григорьевой отарын, «Мир» колхозой С. Б. Банзаракцаевагай отарын ажал хэрэгтэй эдэнэр танилсаһан байна. Сэлэнгын аймагай делегаци эндэ хэмэл һү бүйлүүлдэг арга хаража һонирхобо. Удаань Ленинэй орденто Борьёогой совхоз ошожо, айлшад заһабарилгын мастерскойн хүдэлмэритэй танилсаа, суута хонишон Д. Я. Свистуновой ажал эдэнэрые һонирхуулаа.

Д. Я. Свистуновой отарада болоһон уулзалга ехэ һонирхолтой, туһатайшье байгаа. Үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багаар Д. Я. Свистунов Сэлэнгын аймагай чемпион А. М. Аһулов хоёр табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ мүрысэхэ гэжэ хэлсээд, договор баталһан юм. Хоёр аймагуудай хонишод эндэ хоёрдохёо уулзажа, хонидой хурьгалхын урда тээ үшөө дахин бэе бэеэ шалгалсаба гэшэ. Айлшадай гуйлтаар Д. Я. Свистунов дүй дүршэл тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

1975 ондо Зэдын, Сэлэнгын аймагуудай ажалшадай социалис мүрысөөнэй договор баталагдаба.

Хоёр аймагуудай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй уулзажа, мүрысөөнэй ябаса шалгаһан тухай, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдэһэн тухайдань газетын хуудаһанда дэлгэрэнгы материалнууд үгтэнхэй.

Гадна тус газетын редакци байд гээд лэ мүрысэдэг ажахынуудай бэе бэеэ шалгаһан тухай материалнуудые гаргана. Ленинэй, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудай түлөөлэгшэд бэе бэеэ шалгаһан байна. Мүн Борьёогой совхоз «Коммунизм» колхоз хоёр ажал хэрэгээ шалгалсаһан, мүрысөөнэй договор баталһан байна. Энэ мэтээр аймагай бүхы колхоз, совхозууд социалис мүрысөөнэй дүн шалгажа, 1975 оной договор баталанхай. Хүршэ ажахыһаа ерэһэн түлөөлэгшэд мүрысэдэг нүхэдэйнгөө байдалтай һайса танилсаад, һанамжа дуралхалаа хэлэдэг, түрүүшүүл дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг байна.

Социалис мүрысөөнэй ябаса ингэжэ тобойсо шалгаха гээшэ тон шухала хэрэг мүн. Юуб гэхэдэ, мүрысөөнэй гол шухала дүн түрүү дүй дүршэл болоно. Иимэ шалгалта хадаа мүрысөөе улам абьястай болгохоһоо гадна, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ, нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ удха шанартай байха юм. Ажалай түрүүшүүлтэй уулзажа, арга дүршэл тухайгаа һанамжала хөөрэлдэхэдэнь, өөһэдтэнь, мүн бусадташье ехэ туһатай, һургаал абамаар байхань лабтай. Энэ магтаалтай хэрэгые үргэнөөр харуулхадаа, «Зэдын үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэд һайшаалтай, дэмжэмээр юумэ хэнэ гээшэ.

АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ВЫСТАВКЭ 1975 ОНДО

Зохёон байгуулхы ажалай зоригжуулма дүнгүүд

Арба нэгэ миллион хүн — бүхэли гүрэнэй бүхы хүн зон — үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкые хараһан байна. Энэ хадаа СССР-эй ВДНХ-гай 78 павильон соо харуулагдадаг ороной арадай ажахын түрүү дүй дүршэлэй улам ехэ һонирхол үүсхэдэг болоһоной гэршэ мүн. Хэдэн миллион совет граждаиинууд, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшад эндэ ерэхэдээ, манай индустриин, хүдөө ажахын, эрдэм болон соёлой мүнөөнэй туйлалтануудтай танилсаха тэдыгээр хизаарланагүй. Энэмнай һаалишад ба агрономуудай, физигүүд болон багшанарай, экономистнууд ба комбайнернуудай түрүү дүй дүршэл шудалдаг бүхэсоюзна академи болонхой. Гансахан 1975 оной хугасаа соо эндэ 900 гаран семинар, конференци, уулзалга, түрүү дүй дүршэлөө абалсаха элдэб янзын һуралсал эмхидхэгдэхэ юм. ВДНХ-гай директор, Ленинскэ шангай лауреат К. И. Михайлов тус выставкын хүдэлмэридэ зорюулагдаһан пресс-конференци дээрэ эдэ тоо баримтануудые дурдаха зуураа, тематическа выставкэнүүд ба харалганууд коммунис байгуулалтын амжалтануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгын арганууд болоно гэжэ тусхайлан тэмдэглээ. Жэлэй туршада 250 гаран иимэ выставкэ харалга үнгэргэгдэхэ байна.

Выставкэнүүдэй нэгэнтэйнь танилсаябди. Тэрэнэй темэнь — 1974 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүд, юһэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхын түлөө мүрысөөндэ зорюулагдаһан ажалшадай шэнэ үүсхэлнүүд болоно. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, продукциин шанар улам һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ эрхим дүнгүүдые туйлаһан түрүү коллективүүд тухайда выставкэ хөөрэхэ. Москвагай Лихачёвой нэрэмжэтэ автозавод тиимэ коллективүүдэй нэгэн болоно. Эрдэм, техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ түргэн нэбтэрүүлгые түргэдхэхэ, шанартай продукци гаргаха хүсэ арьбадхаха мүрысөө эмхидхэлгээр дурсагдагша коллективэй гаргаһан үүсхэлые КПСС-эй ЦК һайшаагаа һэн.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгада харюу болгон, түгэсхэхы жэлэй, мүн бүхы юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үйлэдбэриин коллективүүдэй али тухай үргэнөөр эмхидхэжэ байһаниинь выставкын экспозицида гол һуури эзэлхэ байха гэжэ СССР-эй ВДНХ-гай директор тэмдэглэбэ.

Экономическа эрдэм мэргэжэл шудалалга ба ниитын үйлэдбэридэхи ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ тухай тематическа выставкын материалнууд олохон харагшадые һонирхуулха байха. Энэ асуудал шиидхэлгын онол аргые СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Волгын автозаводой, Черкасска областиин Чернобаевска районой Петровскын нэрэмжэтэ колхозой жэшээнүүд дээрэһээ хаража болохо байна. Тольяттидахи завод — иимэ һалбариин түрүү предприяти юм. Эндэхи 30 мянга гаран хүн хэндэнь ямар мэргэжэлэй тааруу байхые хараадуулан, экономикын эрдэм шудална. Черкасска колхозой хүдэлмэришэд мүн лэ бултадаа шахуу экономикын асуудалнуудые шэнжэлэн шудална. Бүгэдэнэй һанамжын ёһоор ,ажахыгаа шадабаритайгаар эрхилбэл, тэрэнһээ ехэ олзо оруулжа болохо байна.

Промышленностьда ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэжэ байһан лазерна түхеэрэлгэнүүд СССР-эй ВДНХ-гай «Машина бүтээлгэ» гэжэ тон ехэ павильонуудай нэгэн соохи 5 мянга гаран экспонадуудай дунда харуулагдаха байна. Москвагай, ниислэлэй областиин, Азербайджанай шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй, слесарьнууд-үүсхэлшэдэй туйлалтануудай бүхэсоюзна харалганууд эндэ үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

Хара металлургиин предприятинуудтахи хамһабэриин хүдэлмэриин хайшан гэжэ оньһожоруулагдаһые «Металлургия» гэжэ зэргэлһэн павильон соо — тематическа экспозицинуудай дунда харуулхаар хараалагдана. Гэхэ зуура, энэмнай Москвада удаан байхагүй — нүүдэл выставкэ болоно бшуу. Ашагта малтамалнуудые шанабшуулдаг Казахстанай Соколовско-Сарбайска, Украинын Южнэ ба Михайловска комбинадуудай коллективүүд тус выставкын экспонадуудтай танилсаха байха.

СССР-эй ВДНХ дээрэ барилгашадай амжалтанууд мүн лэ үргэнөөр харуулагдана. Жэшээлхэдэ, Орловскын дүй дүршэлтэй эндэ дэлгэрэнгыгээр танилсажа болоно.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй туйлалта харуулһан панорамада хара хүрьһэгүй нютагуудай хүгжэлтэ тусхайлан харуулагдана. Экспозицинуудайнь нэгэниинь энэ нютагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин саашанхи хүгжэлтэ тухай, нүгөөдэнь — Россин Федерациин эндэхи үргэн нэлэнхы хизаартахи тарилгануудые үргэдхэхэ, орооһо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ тухай хөөрэхэ.

Орооһо тарья бүри ехээр ургуулжа абахын түлөө социалис мүрысөөгөөр илажа гарагшадай дүй дүршэл энэ жэлэй тематическа ехэ выставкэнүүдэй нэгэн дээрэ харуулагдаха. Энэнь союзна гурбан республикын, нэгэ хизаарай, табан областиин жэшээнүүдээр дамжуулагдаха.

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ амаралтын үдэр байдаггүй. Коммунизм байгуулжа байгаа совет хүнүүдэй түрүү дүй дүршэлые, амжалтануудаар һонирходог хүн бүхэндэ выставкын үүдэнүүд сэлеэтэй байдаг.

(ТАСС-ай корр.).
Москва.

АРАДАЙ МҮНХЭ ДУРАСХААЛ

ГАЛААР ШЭРЭЭГДЭҺЭН ГАБЬЯА

1942 оной август... 321-дэхи Забайкалиин стрелковэ дивизи дайнай фронтдо гэжэ ерэбэ. Дон мүрэние гаталжа, фашис булитарагшадые саада эрьедэнь хобхо сохихо захиралтабаа...

Энэ дивизиин 484-дэхи полкдо хорёодхон наһатай взводой сержант Даша Будаев 76 миллиметрын бууугай батарейн погай орлогшоор ябаа. Фронт ошохоёо бэлдэжэ байхадаа, тэрэ радиотелефонистын, наводчигой мэргэжэл шудалаа һэн. Физикын багша болохоёо ябаһан хүндэ эдэ бүгэдэ һонирхолтойшье, һурахадань бэлэншье байгаа бшуу.

Номгон урасхалта Дон мүрэн дошхоноор угтаба. Сталинградта бүһэлэгдэһэн дайсангайнгаа түлөө үһөөгөө абаха хүсэлтэй фашистнууд зэр һүниигүй урагшаа тэмүүлнэ, улаан галаар шуурна. Үхэр бууунуудай нэеэн, бомбын тэһэрээн шэнэ дүлиирүүлнэ, үдэрые шэнии мэтэ харанхы болгоно, шэниие үдэртэл гэрэлтүүлнэ.

Дайсанай һэрэмжые бутуутуулжа, тиимэ ехэ гарзагүйгөөр Дон мүрэние гаталжа шадаһан энэ дивизи саада эрьедэнь шангаар тулалдаһан түүхэтэй. Шуһата байлдаанай һүүлээр дайсанай булад хуягта частьнууд зогсоогдоһон байна. Энээндээ урмашаһан... гал шадарай сэрэгшэд дайсанай урдаһаа добтолжо, фашис нохосуудые ходод модо гэдэргэнь түриэ, Перекопская гэжэ станциин баруун хойгуур, бэеэ нюуулгаалхада зохид газарта бэхжэтоо һэн.

Тэд фашистнууд шархаһан арьяатандал адли ашалжа захалаа. Үглөө эртэнэй үхэр бууугаар забдаагүй буудаһаар, танкнуудаа урдаа табижа, үргэн фронтоор дугтаржа ороо. Хоёр талаһаа гэдэргээ харахаар бэшэ...

— Энэ байлдаанай гал дундуур батарейнмнай телефонист алуулшоо һэн,— гэжэ Даша Зондуевич мүнөө дурсан хөөрэнэ. — Тиигэжэ тэрээнэй орондонь би һуужа, командна пункт батарей хоёрой холбоое таһалдуулаагүй һэм.

Иимэ шахардуу сагта телефонистын үүргэ айхабтар зааб даа. Байлдаанай хубиие зааяае шиидхэлсэхэ байдаг бшуу.

Дайсан хэды гээлтэдэ орошье һаа, урагшаа тэгүүлхэ юм. Забайкалиин шэн зоригто хүбүүд, зэрлиг нохосуудтай ами наһаяа гамнангүйгөөр тэмсээ, Дон мүрэндэ шахагдабашье, 27-дохи гвардейскэ дивизиин ерэтэр заахашье сухаряагүй байгаа.

Иигэжэ Даша хүбүүн түрүүшын шанга байлдаануудые дабаһан, хүсэл зоригынь хүдэржэн шэрээгдэһэн бэлэй.

1942 оной ноябрь... Коммунис партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаһан Даша Будаев ээлжээтэ тулалдаанай үедэ телефоноор хөөрэлдэхэ холбооной таһаршахада, тэрэниие заһажа ябатараа хүндөөр шархаташоо һэн. Нүхэдынь дайнай гал сооһоо шэрэжэ гаргаһан, медсанбадта асаржа орхиһон юм. Тэндэл мэдээ ороходоо, баруун хүлгүй хэбтээ бэлэй.

Хэдэн һара госпитальнуудта эмшэлүүлһэнэйнгээ һүүлээр Даша Будаев 1943 ондо түрэл нютагтаа бусажа ерээ. Хоёр һугадаа таягтай хоёрдохи группын инвалид байбашье, зоригоо хухараагүй, багшынгаа ажал үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидээ.

Хүдэриин дунда һургуулида физикэ заажа ороо. Тэрэ гэһээр гуша гаран жэлдэ энэ һургуулидаал хүдэлжэ байна.

— Түрүүшээр ехэл хүндэ байгаа һэн даа,— гээд Даша Зондуевич хөөрэнэ. — Хоёр жэлэй туршада протезгүй, хоёр таягтай ябагдаа. Бүхэли үдэртөө ажаллаад, үдэшэниинь колхознигуудай дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулха, һурагшадтаяа үнөөхил «нэсолдохош». Тиигээд эрдэмээ дээшэлүүлхэ, институт дүүргэхээр һуралсахаш. Юрэдөө, сүлөө заб байгшагүй бэлэй.

Хажуугаарнь шарханьь яншажа зобоохо, тээд тэрэ бүгэдыень тэсэжэ гараа.

Уданшьегүй хүлдөө протез хүүлэжэ, тэрээндээ дадаха, таяггүйгөөр ябаха гэжэ хүхэ сүлхэ оролдоо. Тэрэнь өөрынгөө аша харуулаа бэлэй. Даша Зондуевич һаадгүйгөөр ябадаг болоо. Зүгөөр үдэртөө холотороо даруулһан хүлынь һүниндөө шархиржа, баһашье зобоодог байгаа.

Тэд энэнь залуу хүбүүнэй, фашис нохосуудтай тэмсэһэн баатарай зоригыень хухалаагүй. Харин ажалдаа тэрэ улам нэтэрүүгээр ороо.

Энээхэн үедэ Даша Зондуевичай ажабайдалда ехэ хубилалтанууд болоо, жаргалай үүдэн нээгдээ бэлэй. Бимбасу Базаровна басагатай хуби заяагаа холбожо, айл болоо һэн. Удаа удаагаар үхибүүд түрөө. Коммунис партиин зэргэдэ абтаа. Гурбан хүбүүн, хоёр басаганиинь хүлөө дүрөөдэ, гараа ганзагада хүргэнхэй.

Эдэ жэлнүүдтэ Даша Зондуевич бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, тэдэниие эрдэмдэ һургаха дура сэдьхэлыень физикын, радиогой гайхамшагта эди шэдитэй холбохо гэжэ оролдоо. Физикын кабинедые шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангаха. Һурагшадтаяа хамта тиимэ юумэнүүдые бүтээхэ талаар ехэ хүсэ гаргаа. Һурагшадтаа юумэнэй ушар удхые ойлгуулхые хүсэдэг. Материалаа һайса ойлгоогүй һурагшадые хэшээлэй һүүлээр үлөөжэ, тус тустань ойлгуулжа үгэхые хүсэгшэ һэн. Физикын, радиотехническэ кружогуудта үхибүүд дуратайгаар һуралсадаг байгаа.

Даша Зондуевичта һураһан олон үхибүүд хуби заяагаа физикэтэй холбоһон байха юм. Тэдэнэрэй тоодо Василий Доржиев, Александр Раднатаров, Роза Будаева, Борис Курикалов болон бусад ороно. Өөрынь Валентина басаганиинь Шарагольой дунда һургуулида физикын багшаар хүдэлнэ. Бимба хүбүүниинь Томскын радиоэлектроникын институт дүүргээд, ВСТИ-дэ ажаллана. Виктор, Борис хүбүүдынь Эрхүүгэй университедтэ, ВСТИ-дэ һуралсана. Эдэ бүгэдэ Даша Зондуевичай габьяата ажалай аша үрэ мүн.

Урдамнай багжагар үргэн сээжынгээ баруун энгэртэ «СССР-эй гэгээрэлэй отличник» гэһэн значок зүүһэн, зүүн энгэртээ Ленин багшын дүрэтэй медаль яларуулһан үндэр тэгшэ бэетэй, номгон даруу харасатай, табиг гарамгай наһанай Даша Зондуевич һууна. Мэргэжэлээрээ иимэ ехэ дээдэ сэгнэлтэдэ хүртэһэн хүнүүд республика доторнай тиимэшье олон бэшэ ааб даа.

Даша Зондуевичай дайшалхы болон ажалайнь габьяае сэгнэһэн шагналнууд олон юм. Тэрэ «СССР-эй гэгээрэлэй отличник» байхынгаа хажуугаар «Арадай гэгээрэлэй отличник». РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша алдартай. Нютагай зоной дунда хүндэтэй ябаһанай, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададагайнгаа түлөө тэрэ хэдэн удаа Хүдэриин сомоной Соведтэ депутадаар, арадай сүүдтэ заседателяар хэдэн удаа һунгагдаһан байха юм.

Дайн байлдаанда эрэлхэг зоригтой ябажа, бэрхэшээлтэй сагта хэлхеэ холбоо байгуулһанайнгаа түлөө Даша Зондуевич «Нэн зоригой түлөө» медаляар шагнагдаһан байгаа. Тэрэ медалиинь 1947 ондо барюулаа һэн. Мүн тэрэ «Сталинград хамгаалһанай түлөө», «СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй ойн» болон бусад дайшалхы медальнуудта хүртэһэн байна.

Дайнай, ажалай ветеран, коммунист, габьяата багша Даша Зондуевич Будаев урдынхидаал адли ухаан бодолоо, мэргэжэл шадабаряа залуу үетэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ, арад зоной соёл гэгээрэл хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулһан зандаа. Арба гаран жэлдэ һургуулиин завуч байхадаа, мүнөө Хүдэри талын багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ комисси эрхилжэ байхадаа, тэрэ өөрынгөө баян дүй дүршэлые залуу багшанарта дамжуулна, өөртөөшье, нүхэдтөөшье эрилтэ ехэтэйгээр хандана.

Д. З. Будаевай ажалладаг һургуулиин физикын кабинедтэ ороходо, тэрэ мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр, приборнуудаар яһала хангагданхай гэжэ мэдэхээр.

Дайн байлдаанай дүлэн соогуур, оролдосото ажалай охин дундуур шэрээгдэһэн энэ багшын габьяа нютагайнь зондо жэшээ болонол.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. З. Будаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.
Хяагтын аймаг.

Социалис оронуудаар

ПНР-эй ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

ВАРШАВА. Польшын хүнгэн промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэжэ, эршэ хүсэеэ улам шангадхана. Энэнь ажалшадай һуудал байдалай хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха зорилго табиһан ПОРП-ын VI съездын шиидхэбэритэй таһаршагүй холбоотой юм. Ималтал энэ табан жэлэй үедэ арадай ажахын тус һалбариие хүгжөөлгэдэ гүрэн 47 миллиард злотых мүнгэ, тодорхойлон хэлэбэл, 1965—1970 онуудайхитай сасуулжа үзэхэдэ, хоёр дахин ехэ мүнгэ һомолһон байна бшуу. ПНР-эй хүнгэн промышленностиин министр Тадеуш Куницкиин ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ жэлдэ ороной хүнгэн промышленность 150 миллиард злотых ехэ мүнгэнэй эд бараа дэлгүүр дээрэ гаргаха байна.

ЖЭГҮҮРТЭ ТУҺАЛАМЖА

«Скшидлате поготове» — «Жэгүүртэ туһаламжа» гэһэн үгэнүүдтэ Арадай Польшодо ехэ хүндэтэйгөөр хандадаг болонхой. Дээрээ ирагар олон удаан дүрбэлжэн тэмдэгүүдтэй ехэ карта агаарай түргэн туһаламжын Варшавадахи управлениин залнуудай нэгые шэмэглэнэ. Иимэ тэмдэг бүхэн санитарна авиацийн самолёдуудай буухын, ниидэхын тула түхеэрэгдэһэн аэродром гү, али талмайе элирхэйлэн харуулна.

ПНР-эй Элүүрые хамгаалгын болон социальна тэдхэмжын министерствын захиралтаар хорин табан жэлэй урда тээ эмхидхэн байгуулагдаһан санитарна авиаци олон зуугаад самолёдуудтай, вертолёдуудтай. Тиин үнгэрһэн жэлнүүдые бүхы дээрэнь абажа харабал, яаралтай түргэн туһаламжын айхабтар шухал болоод байһан гү, али яаралтай операци хүүлэхэ ёһотой болоһон хахад миллион шахуу үбшэнтэн агаараар зөөгдэжэ абарагдаһан байха юм.

ЭРДЭМ НАУКА ХҮН ЗОНДО АЛБА ХЭНЭ

БУДАПЕШТ. Венгриин эрдэмтэдэй нэрэнүүд дэлхэйн олохон оронуудта мэдээжэ болонхой. Мүнөө үедэ Венгриин Наукануудай академиин (ВАН) дэргэдэ 43-һаа олон эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хүдэлжэ байһан ушар научна ажал ябуулгын орон дотор үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдадаг байһые гэршэлнэ. Дурсагдагша институдуудай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд арадай ажахын эгээл элдэб һалбаринуудта шэнжэлгэнүүдые хэжэ байдаг.

Байгаали шэнжэлдэг эрдэм ухаанда венгер эрдэмтэд горитой амжалтануудые туйланхай. Физикэдэ хатуу бодосуудые шэнжэлэнэ, химидэ — мүнөөнэй органическа химиин талаар хүдэлмэринүүд гол шухалада тоологдоно. Венгриин эрдэмтэдэй олохон шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд бодото байдалда хододоо хэрэглэгдэдэг. Тиин тэдэнэй үндэһөөр элдэб янзын шэнэ приборнууд, тоолон тодорхойлхо техникын хэрэгсэлнүүд байгуулагдана.

Венгриин парти болон правительство ороной эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ анхарал оролдолго хандуулжа байдаг. Мүнөө жэл энэ зорилгоор гүрэн 828 миллион форинт һомолһон байха юм. Энэнь үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал, 62,3 миллион форинтоор ехэ болоно. Жэлһээ жэлдэ мүнөөнэй эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай тоо орон дотор олошорно. Жэшээлбэл, энэ жэлдэ Веспремдэ шэнжэлэлгын химическэ институдай филиалай шэнэ байшан ашаглалгада үгтэхэ, микробиологиин институдай лаборатори баригдаха, мүн астрономиин институдай обсерватори Пискештедтэ баригдажа дүүргэгдэхэ. Шэнээр байгуулагдаһан эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта тодхохын тула 263 миллион форинт мүнгэнэй машина болон түхеэрэлгэнүүд худалдан абтаха.

РОГАЛИК КОНВЕЙЕР ДЭЭРЭ

ПРАГА. Шара-улаахан сайха, заншалта рогалик болон хоншууханаар хангалтаһан түхэреэн хилээмэ Прага-4 районой магазинуудһаа худалдажа абахадаа, Прагын хүн зон Чехословакида мантан томо гэжэ тоологдохо хилээмэнэй шэнэ заводой түрүүшын продукци амталжа үзэбэди гэжэ хаанаһаа мэдэхэ һэм. Энэ шэнэ заводто үйлэдбэриин туршалга эхилэнхэй. ЧССР-эй ниислэлые Совет Армиин сүлөөлһэнһөө хойшо 30 жэлэй ойе тэмдэглэхэ үеэр хилээмэнэй завод дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэжэ эхилхэ.

Хилээмэнэй шэнэ завод хүсэд оньһожоруулагданхай. Үйлэдбэриин бүхы хүдэлмэриие эндэ оньһон машинанууд бүтээнэ. Тус хилээмэнэй завод 350 мянган хүниие хилээмэ, сайхаар, тэрэшэлэн пирожно болон бэшэшье кондитерскэ зүйлнүүдээр дутамаггүй хангажа шадаха юм.

Хилээмэнэй энэ шэнэ завод Чехословакиин ниислэлдэ табадахи завод болохо байна. Тэрээнһээ гадна, тусхай шэглэлтэй үшөө 17 пекарни эндэ хилээмэ баридаг байха юм. Элдэб сортын хилээмэнһээ гадна, Прагын хүн зон хоёр миллионһоо үлүү рогалик үдэр бүри худалдажа абана. Тиимэһээ шэнэ заводой эгээл ехэ автомат лини эндэхи улад зоной тон дуратай зүйл болохо рогалик болгон бариха хэрэгтэ зорюулагданхай.

(ТАСС).

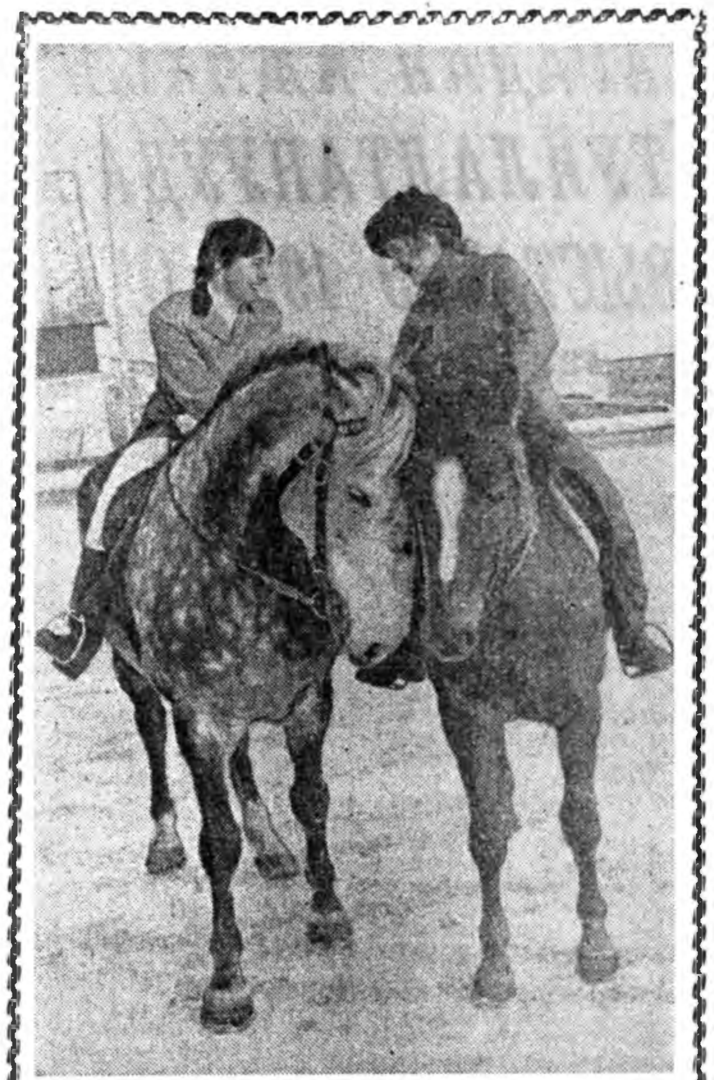

ЭСТОНИИН ССР. Тюрискэ жэшээтэ совхоз-техникумэй физкультурын коллективэй дэргэдэ морёор спорт эрхилхэ секци 4 жэлэй урда тээ эмхидхэгдэһэн юм. Мүнөө тус секциин спортсменүүд СССР-эй арадуудай Спартакиадада болон республикын хүдөөгэй залуушуулай спортивна наадануудта бэлдэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: спортын мастерта кандидат Лехте Коорм (зүүн гарһаа) нэгэ командада ородог хани басаган Мильви Нейдо гэгшэтэй ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮГШЭН ЭЖЫ

(ХҮБҮҮНЭЙ ХӨӨРӨӨН)

Минии хүгшэн эжы наяад наһатайшье һаа, яһала хүнгэн юм. Үнгэрэгшэ намар эжы ехээр үбшэлөөд, городой больницада хэбтэбэ. Хэшээлэйнгээ һүүлээр Олег нүхэртэеэ хамта хүгшэн эжыдээ һү, тараг, зөөлэн бүүлхэ абаашажа үгэдэг һэм. Олегтэ хүгшэн эжынгээ буряадаар дуугархадань, би оршуулагшань болодог байбаб.

Нэгэтэ иигэжэ хүгшэн эжы асууба.

— Хүгшэн эжытэйгши, Ольга? —

— Ольга бэшэл даа — Олег. Ольга гээшэтнай басаган хүнэй нэрэ гээшэл, — — гэжэ ойлгуулбаб.

— Аа, тиимэ юм гү?

Минии ахайнууд олон юм. Ехэ ахай, дунда ахай, бахан ахай, бишыхан ахай. Тэрэ олон ахайнуудни хүгшэн эжыһээ булта айдаг. Нэгэтэ минии зунайнгаа амаралтада ошоод байтарни, дунда ахай хүгшэн эжыдэ сохюулаа һэн.

Дунда ахайемни тиимэ набтар, шархигархан бэетэй гэжэ бү һанагты, томын томо, үндэр, багжагар бэетэй юм ааб даа. Олон шофернуудта, трактористнуудта үгэеэ дуулгадаг, колхозой инженер юм лэ. Үдэшэлэн. һогтуушаг ерээд, абгайханай хэжэ үгэһэн сайень зорёон адхажархиба. Гэнтэ эжымнай хуянгаа дарадаг тохигор модоороо ахайн нюурга руу буулгажархибал даа.

Ахай мэгдэжэ:

— Үгы, эжы, яагаабта? — гээ һэн.

— Ши яана гээшэбши? Яагаа ехэ хүн болообши? Ноёншни ноёндоо байг! — гэжэ эжы сухалдаба.

— Болёоб, болёоб, — гэжэ дунда ахай гараараа толгойгоо бүглөө һэн.

Тэрэ томо бэетэй дундахайн хүгшэн эжыдэ сохюулжа байхые харахадаа, бишье жэхэгэд гээ һэм. Сэхыень хэлэхэдэ, хүгшэн эжы намайе сохижо үзөөгүй. Нэгэл һайн гэгшээр шэмхүүлээ һэм.

Дундахайтамни минии зэргэ Альбина гэжэ гурбадахида һурадаг басагатай. Яһала зохид басаган аад, гансал харуу гээшэнь аргагүй. Номоо, карандашаа харамнаха. Эдижэрхихэ гэжэ айдаг юм гү? Городтомни намда номууд, карандашууд дүүрэн агшал, намһаа эреэ һаань, дуратайень үгэхэ һэнби. Хоролхоһондоо «Альбина-шальбиина, Альбина-дальбиина, Альбина-хальбиина» гэжэ нэрэ гаргажа һуубаб. Альбина уйлашаба. Хүгшэн эжымнай шэрээ дээрэһээ аалихан бодоод, үүдэ руу ошожо ябатараа, һард эрьелдээд, балсанпаамни саахануур барижа, аргагүй шангаар шэмхэжэрхёо һэн. Хүсэд дууладаггүй гэжэ һанан гэнээшни, нэрэ гаргамсаар, яагаа һонор болошодог юм? Хүнэй хүгшэн эжынэр олон юумэ дуугардаг, хараадаг, занадаг агшал.

«Байза даа, яндан шолмо даһаа, дайралдуулхал байхаб шамайе, баһа ормоо алдажа байнабши?» гэжэ Дэлгэрэй хүгшэн эжыдэл харааһаар, аахилһаар бододог һаань, бишье тиигэжэ дайралдахагүй байгааб. Шурд гүйжэ бодоод лэ, нээлгэтэй сонхоор һүрэжэ гү ,али үүдэээр гүйжэ гарасалдаха һэм. Һэ, мэхэтэй гээшэнь, ондоо тээшээ ошоошо болонол.

Ходол хүниие шэмхэжэ, сохижо байдаг хүгшэн эжытэй гэжэ бү һанагты. Амаранхай, сухалгүй байхадань, бидэ эжыдээ үльгэр, онтохо хөөрүүлдэгбди.

— Таанад намһаа олые мэдэнэ ха юмта, намда ном уншажа үгэхэ һаатнай хөөрэхэб, — гэжэ эжы наймаасалдадаг.

— Уншахабди, уншахабди, — гэхэдэмнай:

— Хэнтнай уншахаб? — гэжэ тобшолдог.

— Альбина уншажа үгэхэ, — гэхэдэмни:

— Баһа бэеһээ зайлуулжа байнагши, шолмохон, ши. Эрдэни, уншахаш! — гэжэ захирдаг.

Минии уншажа, хөөрэжэ үгэхэдэмни, хүгшэн эжы дуратай байдаг юм.

— Уншахаб, уншахаб, — гэдэгби.

— Тээхэлжэхэн хүбүүн тэхэ малаан сартай һэн ха,— гэжэ һөөлдэнги хоолойгоор хүгшэн эжы хөөрэжэ эхилдэг. — Тэхэ малаан сарайнгаа мяхые баража ядахадаа, эдихэ хүниие бэдэржэ, тээхэлжэхэн хүбүүн амитан бүхэндэ хандаба ха.

— Тээхэлжэхэн хүбүүн, хаана ошохошниб? — гээд, шоно асууба гэхэдээ, эжы нидхээ буулгажа, нюдөө сухалтай болгоходонь, шонотой уулзаһан хүбүүе би хайрладагби. Һүүлэй һүүлдэ тэрэ тээхэлжэхэн хүбүүн сухалтай, хүн амитанай дайсан Мангадхайе мэхэлжэ, дараһан байгаа. Гараһаар ганса тэхэ малаан сараа барһаниие юундэ алаба гээшэб гэжэ би һанаалби. Тэрэмни хүсэтэ дайсаниие дарахаяа һанажа, ори ганса сараа алаа юм ха юм даа.

Эжымнай яһала өөрэ хүгшэн. Эжыдээ шүдэгүй хаданъ городһоо виноград асаржа үгэхэдэмни:

— А-битамин, Б-битамин, эндэшни бии гү? — гэжэ һураа һэн.

— Хүгшэн эжы витамин гэжэ хаанаһаа мэдэхэ хүмта? — гэжэ би энеэбэб.

— Үни даа, хорёод-гушаад ондо үнеэ һаадаг байхадамнай, Халзанай Сэбэг мааннадта А-битамин, Б-битамин, бии юм гэжэ байжа хэлэгшэ һэн даа.

— Энэтнай зөөлэн, тингээд нээрээ витаминтай, — гэхэдэмни, хүгшэн эжы гашуурхажа байжа эдеэ һэн.

Эжыдэ дайн тухай ном уншажа үгэхэдэ, аргагүй этигэжэ, фашистнуудта дураа гутахадаа, «няа сохижорхиһойб, хара золигуудые» гэжэ хараадаг.

— Фашистнуудые, эжы, тулгуураараа няа сохихо хүн гүт? — гэхэдэмни: — Баһа ши, шолмохон, намайе наадалжа һуунагши? — гэжэ энеэбхилээд, тулгуураа ёдогошуулдаг.

Хүгшэн эжыдэ энеэдэтэй ном уншахада, ехэл дуратай байдаг.

— Һэ, юрэдөө, хара даа, эгээл, яагаа һөөл гээшэб? — гэжэ байжа шагнадаг. Заримандаа дэрэ дээрээ унажа байжа энеэхэдэнь, манай хүгшэн эжы залуудаа тоомгүй ябаа ёһотой даа гэжэ юундэшьеб һанадагби.

Мүнөө би хүгшэн эжыдээ хөөрэжэ үгэхөөр яһала олон номуудые уншааб. Зунайнгаа амаралта болотор мартажархихагүй гэжэ, хэрэгтэй юумыень тетрадь соо богонихоноор бэшэдэгби...

Л. БАДМАЕВА.

ЗАНШАЛТА УУЛЗАЛГА

Орлигой дунда һургуулиие 600 шахуу һурагшад дүүргэжэ гараһан байгаа. Тэдэнэй дунда мүнөө олон янзын мэргэжэлтэд тоологдоно. Багша ба врач, инженер ба агроном, артист ба эрдэмтэ... Эдэ мэргэжэлтэд манай һургуулиие дүүргэжэ, ажалай арюун замда гараһан байна. Жэшээлхэдэ, Орлигто ажалладаг багшанарай ехэнхи хубинь энэ һургуули дүүргэһэн байха. Буряадай АССР-эй габьяата багша Я. Д. Дамбаева, арадай гэгээрэлэй отличнигууд М. И. Истомина, Л. И. Дугарова, Д. Д. Мунконова, Е. Д. Цыремпилун, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан Д. Х. Цыбденова болон бусад болоно.

Тиихэдэ барилгашан-инженер мэргэжэлтэй С. А. Ошоров КПСС-эй Буряадай обкомой барилгын таһагые даана. Буряадай габьяата инженер А. А. Сымбелов республикын хүдөө ажахын министерствын таһагые даагшаар ажалладаг. Түүхын эрдэмэй кандидат С. Б. Дугарова Зүүн Сибириин технологическа институтда багшална. БурАССР-эй республиканска шангай лауреат, республикын габьяата артистка Л. Л. Дугарова...

Эдэ нэрэнүүд һаяхан тус һургуулида болоһон заншалта уулзалга дээрэ дурдагдаа.

Һургуули дүүргэһэн, мүнөө Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай артистка Н. Г. Токуренова һонирхолтой үгэ хэлээ. Тэрэ театрай, өөрынгөө ажал тухай хөөрөө. Түгэсхэлдэнь А. Блогой дуран тухай, Ц-Д. Дондоковагай «Наран-хада» гэһэн шүлэгүүдые ород, буряад хэлэн дээрэ уран гоёор уншаа. Мүн тус һургуули дүүргэһэн ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Г. Токуренова, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентка М. Ошорова гэгшэд халуун үгэнүүдые хэлэжэ, багшанараа амаршалаад, һуралсалай байгша ондо һургуули дүүргэхэ залуушуулда амжалта хүсэбэд. Заншалта уулзалгын үдэшэ дээрэ һонирхолтой концерт харуулагдажа, ехэ хүхюутэй, зугаатайгаар үнгэрбэ.

Вл. ГАЛСАНОВ.

ЭЛҮҮР ЭНХЫЕ САХИГША

Иван Логинович Логинов наһанайнгаа 45 жэлые хүн зоной элүүр энхые сахиха хэрэгтэ зорюулаа. Тэрэ 1935 ондо Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй медицинскэ факультет дүүргээд, манай республикада эльгээгдэһэн байгаа. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо медицинын хэдэн эмхи зургаануудта хүдэлөө. Совет арадай гартаа буу барижа, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө хамгаалха сагай ерэхэдэ, Иван Логинович баһал тэрээндэ хабаадалсаа. Хирургын домто гарай хэрэгтэй болоһон газартаа ошоод лэ байдаг һэн.

Коммунист Иван Логинович үндэр наһатай болоошье һаа. Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй поликлиникэдэ арбан долоон жэлэй туршада ажаллана. Энээнэй урда тээ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта арбан жэл соо хүдэлһэн байна.

Иван Логинович ажалшадай элүүр энхые хамгаалгада габьяатай байһанайнгаа түлөө «Социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мүн совет болон Монголой орден, медальнуудаар, хэдэн арбаад Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байха юм.

Үнинэй хирург һаяхан 70 наһанайнгаа баярые тэмдэглэһэн байна.

О. ЦЫБИКОВ.

Авторай фото

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

АША ҮРЭТЭЙ ДҮНГҮҮД

Февралиин тэн багаар Советскэ Союзай ба Англиин дээдэ тушаалтад Москвада хэлсээнүүдые хэбэ. Эдэ хэлсээнүүдые һүүлэй үеын эгээл шухалын шухала үйлэ хэрэг мүн гэжэ хари гүрэнүүдэй томо томо шэнжэлэгшэд сэгнэнэ. СССР Англи хоёрой хоорондохи харилсаануудта шэнэ шата эхилбэ гэжэ тэдэнэй дүнгүүд тодоруулаад, эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, илангаяа Европодо бэхижүүлхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулба. Англида 1974 он болотор засаг түрэеэ барижа байһан консерваторнууд һүүлэй үедэ хоёр ороной хоорондохи харилсаануудай хүгжэлтые удааруулаа гэжэ хараадаа абабал, энэ хубитань бүришье һаа шухала болохо байна. Эдэ харилсаануудай хүгжэлтэ Баруун Европын бусад томо гүрэнүүдтэй СССР-эй амжалтатайгаар хүгжөөжэ байһан холбоо барисааһаа эли бодо гээгдээ һэн.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые улам һулаpуулха, эб найрамдал болон аюулгүй байдал сахиха асуудалнуудые гол анхаралдаа табихыень хэлсээнүүдэй эгээл эхин дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев дурадхаа һэн. Яахадааб гэхэдэ, эдэ асуудалнууд уласхоорондын политикада тодорхойлхы удха шанартай, бүхы дэлхэйе һонирхуулдаг юм.

Совет-англиин хамтын мэдүүлгэдэ Л. И. Брежнев, Великобританиин премьер-министр Г. Вильсон гараа табиһан байна. Түгшүүрилые һулаpуулһан байдал улам бэхижүүлхэ, иимэ байдалые бүмбэрсэг дэлхэйн али бүхы районуудта дэлгэрүүлхэ, уласхоорондын оршон байдалда туйлагдаһан таатай һайн зүйлнүүдые тэхэришэгүй болгохо тушаа хоёр гүрэнэй абаһан уялга энэ мэдүүлгэ соо найруулагданхай. Энэ баримта хэдэ хэдэн асуудалнуудаар, тодорхойлбол, һаяын болзор соо дээдэ тушаалтадай хабаадалсалгатайгаар Европодохи харилсаа холбоо бэхижүүлхэ, аюулгүй байдал сахиха тушаа зүблөөнэй хүдэлмэриие түгэсхэхэ асуудалнуудаар хоёр талын хараа бодолой дүтэрхы боложо байһые элирхэйлбэ.

СССР Англи хоёрой харилсаануудые тогтууритай һайн, бүтэмжэтэй болгохо, түгшүүрилтэ байдал улам һулаpуулхын түлөө харюусалгатай байһанаа мэдэрхэ гэһэн эрмэлзэл шухалын шухала асуудалнуудаар зүбшэлсэхэ тухай тусхай протокол соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнхэй.

Экономическа ба промышленна харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай, эрдэм наукын ба техникын талаар харилсан ажаллаха тухай удаан болзорой хоёр программанууд ехэ удха шанартай. Эдэ хоёр программада Москвада гар табигдаа һэн.

Эдэ бүгэдэ хадаа али алиндаа ашатуһатай, томо хэмжээнэй худалдаа наймаа хэхын, харилсахын тулада аятай һайн арга боломжо нээжэ үгэнэ. «Шэнэ арга боломжонуудые эгээл дүүрэнээр хэрэглэхын тулада али бүхы юумэ хэхые» Британиин промышленность оролдохо ёһотой гэжэ Лондоной «Таймс» газетэ уряална. Тиихэдэ Англиин машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдтэ совет ехэ захил абаха ябадал эндэ хараалагдана. «Морнинг стар» газетын һанамжын ёһоор, иимэ захилнууд Англида үзэгдэдэг хүдэлмэригүйдэлгэтэй тэмсэхэ арга олгохо юм. Бэе бэедээ аша туһатай энэ харилсаа холбоон үшөө нүгөө талаараа һайн юм. Совет предприятинууд Англиин промышленностиин хэдэ хэдэн бүхэли һалбаринуудые һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэридэ хабаадалсаха гээд Баруун Германиин «Нойе Рейн цайтунг» газетэ бэшэнэ. «Нүүрһэ малтадаг, металлургиин ба нефтиин промышленность, харгы зам барилга гэхэ мэтэ һалбаринууд совет техникэ хэрэглэжэ, онсо бариниша абаха ёһотой», — гэжэ энэ газетэ заана.

Москвада болоһон хэлсээнүүд угаа ехэ аша үрэтэй байба гэжэ дэлхэйн олонинтэ сэгнэһэн байна.

КИПР: НАТО-гой хорото аашанууд

Кипрэй хэрэгтэ НАТО-гой сэрэгэй бүлэглэлэй хамааралсаагүй һаа, арал дээрэхи байдал намдуу номгон, ямаршьегүй байха һэн гэжэ сэхэ хэлэхэдэ болоно. Грециин ба Турциин общинанууд арал дээрэ амгалан ёһоор, эбтэй зетэйгээр ажаһуужа шадаха гэжэ түүхын дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Грегүүд ба түүрэгүүдые хоорондонь хэрэлдүүлхэ гэжэ Лондоной хэды һэдээшье һаань, тэдэнэр Британиин колони. эзэмдэдэг байгуулалтада эсэргүүсэн, хамтааран тэмсээ һэн. Энэ тэмсэлдээ тэдэнэр илалта туйлаһан байгаа. Тиигэжэ 1960 ондо Кипрэй Республика мүндэлэн тогтоо бэлэй. Энээнэй һүүлээр имагтал НАТО-гой нюуса тагнуулшад нацинууд хоорондын хёмороо үүдхэһэн. нэгэ общинын хархис этэгээдүүдые нүгөөдүүлдэнь тухирһан юм.

НАТО-гой хүтэлбэрилэгшэд авантюрист Н. Самсон түрүүтэй Грециин фашистнуудые эдэбхитэйгээр дэмжэдэг байһыень һанаадхия. Н. Самсон үнгэрэгшэ жэлэй зун Кипртэ гүрэнэй урбалта хэхэ, тиигээд энэ аралые «хара полковнигуудай» Грецидэ хамжуулха гэжэ һэдэһэн байгаа. Аралай хойто районуудта «Кипрэй Республикын түүрэг федеративна гүрэн» гэдэгые байгуулһан тухай соносхоһон түүрэг общинын хүтэлбэрилэгшэдэй нюрганай саана мүнөө НАТО-гойхид хоргодоод байна.

Кипр тушаа Хойто-Атлантическа бүлэглэлэй иимэ бузар бузагай ажал ябуулгые юугээр тайлбарилалтайб? Энэ асуудалда харюу, жэшээнь, Англиин «Санди телеграф» гэжэ буржуазна газетын хэһэн мэдээсэл соо оложо болохо юм. Кипрэй хойто зүгтэ Пентагоной сэрэгэй бааза байгуулха тухай асуудал НАТО-гой штабуудта зүбшэн хэлсэгдэнэ гэжэ һаяшаг энэ газетэ бэшээ һэн. Тобшохоноор хэлэхэдэ, энэ арал дээрэ сэрэгэй баазатай болохын лэ тулада НАТО Кипрые таһалан хубааха ямаршье алхам хэхээр бэлэн юм. Энэ арал хадаа Зүүн зүгтэхи Дундада далай дээрэ стратегическэ түрүүшы[н] жээнэй удха шанартай бшуу, [...]тын Зүүн зүгэй сээжэ руу [...]һан пистолет» гэжэ Кипрые хэлэдэггүй байха).

Кипрэй газар уһые бүрин байлгаха, сэрэгэй бүлэглэ[лэй] хамжахагүй, бүхы орон[...] харилсаа холбоо тогтоохо гэһэн [...]ка — НАТО-гой түсэбүүдээ бэел[үүлхэ] зам дээрэхи гайтайхан бэрхэшээ[л] но. Энэ политикые Кипрэй бэе[...] хай республикын оршон байгаа[...] жэлнүүдтэ президент Макарносай [...]тельство ябуулдаг байба. Ушар [...]һээ хорото һүйдхэлтэ ямаршье ту[...]дэй арга нюрганда хоргодохые [...] хүсэнэ бшуу. Эдэ хүсэнүүд рес[...]кын хуулита правительствые у[...] тэрэниие таһалан хубааха һэ[...] гаргана.

МАДАГАСКАР: Хара[а] шугамынь хуушаараа ү[...]

Һаяшаг Мадагаскарай хархис э[тэгээ]дүүд бузар бузагай ааша гаргаб[...]руунай үзэл баримталдаг бүлэг о[...]нүүд гүрэниие ба правительствые [...]гойлогшо Ришар Рацимандравые [...] байна. Хархис этэгээдүүдэй һана[мжын] ёһоор, энэ бузар ааша хадаа оро[н] торхи байдал тогтууригүй болго[хо...] мөө татаха ёһотой байгаа. Эн[...] уламжалан, гүрэнэй урбалта хэхэ[...] ондо унагаагдаһан Ф. Цирананы[...] түхэлэй колониалис байгуулалта [...] һэргээхэ арга боломжо олгохо б[...] юм.

Орон дотороо социально-эконом[...] шэнэ хубилалтануудые хэхэ, бэе[...]хай байдалаа бэхижүүлхэ гэһэн [...] шугам болбол Циранаһын тала [...] талагшадай, мүн тэдэнэй ара та[...] шэбээлһэн харин монополинууда[й] рынь ехээр гутааһан байгаа. Хар[...] хараа шугам 1972 ондо болоһон [...] арадай асуултын үедэ һайшаагда[...] Иимэ хараа шугамаа баримтала[н...] публикын шэнэ хүтэлбэрилэгшэд [...] на реформо хэһэн, 1974—1977 он[ой] бэелүүлхэ экономическа хүгж[...] дүрбэн жэлэй түсэб зохёоһон [...] Ороной экономикын гол шухала [...]ринуудые малагасинхидай дүүр[...]налта доро үгэхэ гэһэн шэглэл [...] сэбэй гол зорилгонуудай нэгэнинь болоно.

Тус правительство дэлхэйн бүхы [...] нуудтай, тэрэ тоодо социалис оро[...] тай холбоо барисагаа хүгжөөхэ [...] ка ябуулдаг байгаа.

Энэ хараа шугамые Мадагаск[ар...] хархис этэгээдүүдэй, харин моно[...] нуудай айхабтар дурагүйгөөр ү[...] ниинь яһалашье ойлгосотой. Эдэ мо[...] линуудай гарта Мадагаскарай эк[...] кын 80 процентнь үшөөл байһаар. [...] эдэ хүсэнүүд февралиин түрүүшы[н...] хадта гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлг[э...] гаһан байгаа. Гэбэшье, хархис э[...] дүүд бута сохигдоо һэн.

Сэрэгэй директори засаг түрэе[...] таа абаба. Тэрэ хадаа түрүү [...] шэнэ хубилалтануудые хэхэ, нацио[...] на бэеэ даанхай байдалаа бэхи[жүүлхэ] замаар урагшаа дабшаха юм. Энэ [...]тикые Мадагаскарай ажалша арад [...] үргэн ехээр дэмжэн һайшаана.

И. ЛАПИЦКИ[Й]
В. ГОНЧАРО[В]
Ю. ФЕДУТИНО[В]
(ТАСС)

ВАШИНГТОН

Шахардуу шанга байдал һулаpуулхын түлөө

ТАСС

Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаае саашадань һайжаруулха шухала гээд Холбоото Штадуудай элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагшад, аралжаа наймаашад тэмдэглэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай президент Дж. Фордын хоорондо Владивостогто болоһон хөөрэлдөөнүүд энэ политикые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ гээд эдэнэр мэдүүлнэ.

Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые саашадань хороохо тухай Владивостогто үгэеэ ойлголсолго ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулгада шухала нүлөө үзүүлхэ байна гээд сенатор-демократ Э. Кеннеди конгресс дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаанда үшөөл ехэ бэрхэшээл түбэгүүд тохёолдожо байһаар. Худалдаа наймаанда хашалта харшалалта хэхэ тухай һаяхан абтаһан хуули энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ.

УЛААН-БААТАР

ТҮҮХЭТЭ ИЛАЛТА

ТАСС

Фашис ээрхэг түримхэйшүүлые һамна бута сохижо, түүхэтэ илалта туйлалга социалис нитын байгуулалтын хүсэн түгэс байһые элирхэйлэн харуулаа гээд МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой «Фашис Германиие ба милитарис Японииe илаһаар 30 жэлэй ойдо» бэлэдхэл хэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ тухай» эндэ тунхаглагдаһан тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлһэнэй үндэһөөр һүүлэй жэлнүүдтэ уласхоорондын шахардуу шанга байдал нилээд һулаpһан байна гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Политбюро тэмдэглэхэ зуураа, империалис хархис хүсэнүүд зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаяа үргэдхэнэ. шахардуу шанга байдал һулаpуулгада тойбо татана гэжэ мэдүүлээ. Империалис хархис хүсэнүүдэй иимэ ябуулгануудта эб найрамдалай ба социализмын аша туһада урбаһан Хитадай маоис хүтэлбэрилэгшэд нүлөө үзүүлнэ.

Эб найрамдалда, аюулгүй байдалда хоро хүргэхые эрмэлзэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлээ иимэ байдалда улам үргэдхэхэ, һэримжэтэй байха ээрхэг түримхэй дайн байлдаа сарахын түлөө нэгэдэлээ бэхижүүлхэ шухала гээд тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон-телеграф-радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Совет-англиин хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй документые харин оронуудай хүн зон ехэ анхаралтайгаар угтаба. Энэ шухала документ дотор КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй толгойлһон Совет делегациин ажал ябуулга бүрин һайшаагдана, совет-англиин хөөрэлдөөнүүдэй үедэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар шухала алхам хэгдээ гээд гадаадын газетэнүүд, агентствэнүүд, радио ба телевидени тэмдэглэнэ.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, зүбшэлгэнүүд тухай Москвада гар табигдаһан протокол хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбооe улам бүри аша үрэ ехэтэй болгохо байна гээд Англиин ба бусад оронуудай газетэнүүд мэдээсэнэ. Энэ протокол айхабтар ехэ удха шанартай. Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар СССР-эй ба Англиин хоорондохи һаналаа нэгэдэлгын хэрэгтэ тэрэ горитой нүлөө үзүүлхэ байна гээд Лондоной «Таймс» газетэ бэшэнэ.

Совет-англиин хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд Европодохи шахардуу шанга байдал һулаpуулха гэһэн политикын амжалтатайгаар бэелжэ байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гээд Баруун Германиин «Унзере цайт» газетэ сэгнэнэ.

Совет-Гвинейн хөөрэлдөөнүүдэй Москвада дүүрэһэн тухай гадаадын хэблэл мэдээсэхэдээ, хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд СССР-эй ба Гвиней Бисаугай Республикын хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ, эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгтэ шухала туһа хүргэхэ байна — гэжэ тэмдэглэнэ.

Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 57 жэлэй ойдо зорюулагдаһан элдэб материалнуудые дэлхэйн олон оронуудай, мүн социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй хэблэл үргэнөөр толилно. «Совет Арми хадаа социализмые, хүгжэлтэ дэбжэлтые, эб найрамдалые бата найдамтайгаар сахин хамгаалагша хүсэн болоно, — гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ түрүү бэшэг соогоо онсолон тэмдэглэнэ. — Тэрэ империализмда, хархис ба ээрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ шанга харюу сохилто хэнэ. Совет Арми — социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай туйлалтануудые сахин хамгаалдаг гол хүсэн мүн».

БАНГКОК

Шэнэ правительство эмхидхэгдэбэ

ТАСС

Таиландын премьер-министр, демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэ принц Сени Прамот ороной коалиционно шэнэ правительство бүридүүлһэн тухайгаа эндэ соносхобо. Социально-аграрна партиин толгойлогшо Самате, Плиемпонгсан — премьер-министрэй орлогшоор, финансын министрээр, демократическа партиин түлөөлэгшэ Бичай Раттакул гадаадын хэрэгүүдэй министрээр томилогдоо.

Король Пумипон Адульядедай баталһан шэнэ кабинедэй бүридэлдэ 30 хүн ороно, 18-ниинь — демократическа партиие, 3-ниинь социально-аграрна партиие түлөөлнэ, 9-ниинь ямаршье партида ороногүй.

ВАШИНГТОН

Гэмтэй гэжэ мэдэрэгдээ

ТАСС

«Уотергейтскэ хэрэг» гэдэгые мүрдэн шэнжэлжэ, гэм зэмыень элирүүлхэ гэһэн хэрэгтэ һаад тойбо татахые эрмэлзэгшэ юстициин министр байһан Дж. Митчелл, президентын урдын туһалагшад Г. Холдеман, Дж. Эрлихман гэгшэд гэмтэй байна гэжэ США-гай окружной сүүд элирхэйлээ. Эдэнэр элдэб болзороор эрхэеэ хаһагдаа.

НЬЮ-ЙОРК

Кипрэй асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Совет Кипртэхи байдалые зүбшэн хэлсэбэ.

Хэдэ хэдэн оронуудаар, эдэнэй дунда Греци болон Турцяар ябаһанаа һаяхан бусажа ерэһэн ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Һүүлэй үедэ Кипртэ болоһон ушар хэрэгүүдһээ уламжалан, бүлэгүүдэй хоорондохи хөөрэлдөөнүүд болюулагдаһан байгаа гээд тэрэ тэмдэглэбэ. ООН-ой Генеральна Ассамблейн ба Аюулгүйн Соведэй тогтоолнуудые бодото дээрэнь дары түргөөр бэелүүлээд байгаа һаа, Кипрэй асуудалые эбэй ёһоор шиидхэжэ болоно гээд К. Вальдхайм этигэн найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

Кипрэй түлөөлэгшэ Г. Клиридис үгэ хэлэхэдээ, Кипрэй асуудалые Аюлгүйн Совет эбэй ёһоор шиидхэжэ шадаха гээд этигэн найдажа байһанаа үшөө дахин мэдүүлээ. Хэрбээ гадаадын бүхы сэрэгүүдэй арал дээрэһээ гаргагдаад, гадаадаһаа хамааралсалгын хэгдэнгүй байгаа һаань, киприодууд, грегүүд, түүрэгүүд иимэ шиидхэбэри оложо шадаха байна гээд тэрэ тэмдэглээ.

Грециин түлөөлэгшэ Д. Караяннис, Турциин түлөөлэгшэ О. Олджай совет түлөөлэгшын һаяхан Генеральна Ассамблейн XXIX сесси дээрэ гаргаһан урилда харюусан, аралые хубааралха гэнэ бэшэбди гээд мэдүүлбэ.

МЕХИКЭ

Шухала шиидхэбэринүүд

ТАСС

Чилиин сэрэгэй хунтын гэмтэ ябуулгануудые мүрдэн шэнжэлхэ уласхоорондын комиссиин гурбадахи сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Саашадаа хунтые бусадһаа таһалха, Чилидэ демократическа эрхэ сүлөө һэргээхэ талаар абтаһан ООН-ой, уласхоорондын бусад эмхинүүдэй, мүн правительствануудай хүсэлэл оролдолгонуудые бэелүүлхэ зорилготой шухала документнүүд, шиидхэбэринүүд абтаһан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мүрысэгшэд хоорондоо холбоотой байха» — В. Парамоновой статья. Жолоодогшодой социалис уялга. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: «100 эхэ хонинһоо 155 хурьган» — А. Рыжковой статья. «Совет орон: шэнэ һонин».

Гурбадахи хуудаһанда: «Үнэн зүбые хазагайруулагшад» — А. Кушнаревой корреспонденци. «Ерээдүйн үргасын түлөө» — АПН-эй материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Уласхоорондын шэнжэлэл». Хилын саанахи һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Ородой аяншалагшад ба шэнжэлэгшэд». «Камчаткые шэнжэлэлгэ». 10.35 — «Арадай уран бэлиг» — шэнжэлэл **(үнгэтэ).** 11.15 — «Уран шүлэг» — «Мүнөөнэй үеын ерээдүйн түлөө» **(үнгэтэ).** 11.40 — 12.40 — «Мүнөө үеын хүбүүд». 12.40—12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Искусствын мастернууд — үхибүүдтэ». СССР-эй арадай артистка В. А. Сперантова **(үнгэтэ).** 14.00 — «Спортын һонин». 14.15 — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев телевизор харагшадай асуудалда харюусаха **(үнгэтэ).** 14.45 — «Дайнай үеын манай дуун». «Ос[...]кинда болоһон һайнд[...] вечер» **(үнгэтэ).** 16.15 «Баатаршалгын пол[евой] почто» гэһэн дамжуу[лга]. 16.45 — «Джамбул» — [уран] һайханай фильм. 18.05 Классигуудай олондо [...]жэ хүгжэмтэ концерт ([үнгэ]тэ). 18.30 — «Время» — [мэ]дээсэлэй программа. 19.[...] — 19.10 — Забһар[лалга]. 19.10 — Спортын һ[онин] **(үнгэтэ).** 19.25 — ССС[Р-эй] Наукануудай академии[н гэ]шүүн-корреспондент В[. Г.] Афанасьев телевизор [хараг]шадай асуудалда харюу[саха].

Улаан-Үдэ. 19.55 «Уласхоорондын шэнж[элэл]» (буряадаар). 20.10 — «[...]лай эстафетэ» — хүд[элмэриин] ажалшадта зорюулагд[аһан] дамжуулга. 20.35 — [...]кел» — «Хүн ба ху[...] 21.05 — «Зүүн Сибирь» киножурнал.

«Орбита». 21.15 — «[Баа]таршалгын полевой по[что»] — гэһэн дамжуулга. 21.[...] «Джамбул» — уран һ[айха]най фильм. 23.05 — «[...]дэй түхэл шарай». 23.50 24.00 — Забһарлалга. [...] — «Время» — мэдээсэл[эй про]грамма. 00.03 — Централ[ьна] телевидени ба бүхэсо[юзна] радиогой ород дуунай хо[ор] концерт. 01.15 — «Баа[тар]шалгын полевой почто» [гэ]һэн дамжуулга. 01.45 «Джамбул» — уран һ[айха]най фильм. 03.05 — «Мо[...] тухай һанамжа» — Эрдэм[...]раалгын фильм.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАМ[МА]

Улаан-Үдэ. 19.00 — [Те]атрта болоһон уулза[лга]. 19.35 — Телевизионно [һо]нин.

«Орбита». 19.55 — [Ле]нинградай А. Ваганов[ын] нэрэмжэтэ Гүрэнэй акад[еми]ческэ хатарай учили[щын] һурагшадай концерт (үнг[этэ]).

Улаан-Үдэ. 21.15 — «[26] бакинских комиссаро[в]» уран һайханай фильм.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» 1975 оной февралиин 19-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн табадахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени соносхобо.

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 5.000 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 95 түхэриг, гурбан номер таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«Спортлото-2»: Мүн лэ нэгэшье хүн зургаан номер таабагүй. Табан номер тааһан хүнүүд 3.224 түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 58 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха.

Табадахи тиражай шүүбэриие нөөсэлгын кассанууд 1975 оной мартын 2-һоо апрелиин 2 болотор түлэхэ юм.

Удаадахи тираж 1975 оной февралиин 26-да үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

Редак[тор]
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

Манай адрес, телефо[ннууд]

г. Улан-Удэ, ул. Ле[нина,] 35. Телефоны: редактор[а —] 54-54. приёмная — 54[...] зам. редактора — 68-08, [...] редактора — 62-62, отв. [сек]ретаря — 50-52, секрета[...] — 66-76, отделы: парти[йной] жизни — 60-91, сель[ского] хозяйства — 64-36, 63[...] пропаганды и агитаци[и —] 56-23, промышленности [и] строительства — 61-35, [со]ветского строительства [...]та — 69-58, культуры [и] школ — 60-21, писем и [...] селькоров — 67-81, ин[фор]мации — 34-05, обществ[ен]ная приёмная — 56-62, [...] спортын бүхы шахуу [...] шинное бюро — 57-63, [фо]толаборатория — 33-61.